

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

[ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ—ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΑ—ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ]

ΗΛΙΚΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑ.

Καθόσον ἡ δύναμις τοῦ σώματος καὶ αἱ ὀρμαὶ τῶν παθῶν διατελοῦσιν εἰς χαλαρὰν ἢ ἐντεταμένην ἀνάπτυξιν, κατὰ τοσοῦτον καὶ ἡ τάσις πρὸς τὸ ἐγκλημα εἶναι ἰσχυροτέρα. Ἀνθρώποι χλιαροὶ κατὰ τὴν κρᾶσιν, τοιοῦτοι εἶναι καὶ κατὰ τὴν ἐνέργειαν. Ἡ φυσικὴ αὕτη παρατήρησις περιβάλλει τὴν ἡλικίαν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῆς μεγαλύτερας πρὸς τὸ ἐγκλημα εὐθύνης. Παῖδες καὶ γέροντες ὑπόκεινται ὀλιγώτερον εἰς τοὺς ἐγκληματικούς πειρασμούς, ἐνῶ ἄνθρωποι ἀκμαῖοι, καὶ κατὰ τὴν φυσικὴν δύναμιν καὶ κατὰ τὴν λειτουργίαν τῶν παθῶν, θύουσι πλείονον εἰς τὴν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ κακοποιὸν ἀρχήν.

Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν ἡλικίαν τῆς ἀκμῆς συναντᾶται μετὰ τῆς ἰσχύος τῶν φυσικῶν δυνάμεων καὶ ἡ ἰσχύς τῶν πνευματικῶν, πρέπει νὰ δεχθῶμεν ὅτι κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τῆς ζωῆς τελοῦνται ἐν τῷ ἀνθρώπῳ οἱ σφοδρότεροι μεταξὺ Ἀρετῆς καὶ Καχίας ἀγῶνες. Προφανῶς ἡ ἀνδρεία τῆς ψυχῆς ἐπιφυλάσσει ἐκάστοτε τὴν δάφνην τῆς ὀριστικῆς νίκης. Ἀλλ' ὅσον πλησιέστερον πρὸς τὴν ἀπειρον νεότητα δ' ἀγωνιζόμενος, τόσον ἡ φωνὴ τοῦ πάθους μᾶλλον ἐπαγωγός, ἐπομένως ἡ ὠριμότης τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας περιέχει ἐν ἑαυτῇ τὰς πλείονας ἐκ τῆς πνευματικῆς ἰσχύος ἐγγυήσεις κατὰ τῆς ἐγκληματικῆς ροπῆς.

Αἱ παρατηρήσεις αὗται δὲν εἶναι θεωρητικαί, οὐδὲ ἐξαρτῶνται ἀπλῶς ἐκ τῆς ἡμερησίας ἐμπειρικῆς. Ἀρκεῖ νὰ

λάβη τις ὑπ' ὄψιν τοὺς σχετικοὺς πρὸς τὸ ἐγκλήμα μέσους ὄρους τῶν διαφορῶν τοῦ ἀνθρωπίνου πληθυσμοῦ ἡλικιῶν, ἵνα πεισθῇ περὶ τῆς σταθερότητος, μεθ' ἧς ἐκτυλίσσεται τὸ ἀνά χειρας φαινόμενον. Ἐπομένως ἡ Καταστατικὴ ἔχει τὸν κυριώτατον ἐπὶ τοῦ προκειμένου λόγον. Ἴδου πῶς διεμοιράζοντο καθ' ἡλικίας τὰ ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὴν τετραετίαν 1826—29 διαπραχθέντα ἐγκλήματα (Quetelet, *Physique Sociale*, Γ', γ', 4):

Ἡλικία.	Ἐγκλήματα
μέχρι 16 ἐτῶν	520
» 21 »	4627
» 25 »	4607
» 30 »	5277
» 35 »	4036
» 40 »	2726
» 45 »	2299
» 50 »	1720
» 55 »	1099
» 60 »	668
» 65 »	542
» 70 »	275
» 80 »	201
ὑπεράνω	49

Ἐν πρώτοις ἐκ τοῦ πίνακος τούτου προκύπτει, ὅτι μέχρι τοῦ 16ου ἔτους τῆς ἡλικίας, ἐπὶ τοῦ ὅλου Γαλλικοῦ πληθυσμοῦ, μόλις ἀριθμοῦνται 520 ἐγκλήματα, διπλασιασθὲν σχεδόν (1037) ἐκ τῶν ἐτέρων ἄκρων τῆς ἡλικίας, ἀπὸ τοῦ 65ου ἔτους καὶ ἐπέκεινα. Αἱ χιλιάδες τῶν ἐγκλημάτων συμπίπτουσι κατὰ τὴν ἐν τῷ μεταξὺ ἡλικίαν, ἧτοι 4627 ἀπὸ τοῦ 16ου μέχρι τοῦ 21ου ἔτους, 4607 μέχρι τοῦ 25ου ἔτους, 5277 μέχρι τοῦ 30ου ἔτους, 4036 μέχρι τοῦ 35ου ἔτους, 2726 μέχρι τοῦ 40ου ἔτους κλπ. Ἡ ἔντασις τῶν ἐγκλημάτων κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ 25 μέχρι τοῦ 30ου ἔτους τῆς ἡλικίας προφανής. Ἡ περίοδος αὕτη τῆς

ζωῆς ἀποτελεῖ, τρόπον τινά, τὴν κορυφὴν τῆς ἐγκληματικῆς πυραμίδος, ἐκατέρωθεν τῆς ὁποίας ἀρχεται βαθμηδὸν ἡ κατάπτωσις τῆς πρὸς τὸ ἀδίκημα ὀρμῆς.

Ἐν τούτοις ἡ ἀκρίβεια τῆς εὐρείας ταύτης τῶν ἀριθμῶν ἐννοίας ἐξαρτᾶται οὐσιωδῶς ἐκ τῆς ἐν τῷ πληθυσμῷ ἀναλογίας τῶν διαφορῶν τοῦ ἀνθρώπου ἡλικιῶν. Ὅτι οἱ μέχρι τοῦ 16ου ἔτους τῆς ἡλικίας ζῶντες εἶναι σχετικῶς πλείονες ἀπέναντι τῶν ἐν τοῖς λοιποῖς τμήμασι, δὲν ἐπιδέχεται ἀντίρρησιν. Εἶδομεν δὲ ὅτι κατὰ τὴν πρώτην ἐκείνην ἡλικίαν τὰ ὀλιγώτερα ἀπαντῶνται ἐγκλήματα. Ὁ Quetelet ὁμῶς παρέσχε εἰς τὴν ἐπιστήμην θετικωτέραν βάσιν συγκρίσεως, διότι εὐλόγως ὑπολαβὼν ὡς γενικὸν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ φαινόμενον τὴν κατὰ τὰ ἔτη 1826—29 παρατηρηθεῖσαν ἐν Γαλλίᾳ ἐπιχωρικῆς περιφερείας 10000 ἀνθρώπων διανομὴν τῶν διαφορῶν τῆς ἡλικίας τμημάτων, κατεσκεύασε τὸν ἐπόμενον ἀναλογικὸν εἰς ἐγκληματικὰς τάσεις πίνακα:

Ἡλικία.	Ἐπὶ 10000 ἀνθρώπων.	Βαθμὸς ἐγκληματικῶν τάσεων.
μέχρι 16 ἐτῶν	3304	164
» 21 »	887	5217
» 25 »	673	6846
» 30 »	794	6671
» 35 »	732	5514
» 40 »	672	4057
» 45 »	612	3757
» 50 »	549	3133
» 55 »	482	2280
» 60 »	410	1629
» 65 »	330	1642
» 70 »	247	1113
» 80 »	255	788
ὑπεράνω	55	345

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου προκύπτει ὅτι ὁ ἀνώτερος τῆς ἐγκληματικῆς ὀρμῆς βαθμὸς ἀνήκει εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ 21ου

μέχρι τοῦ 25ου ἔτους ἡλικίαν (6846), ἀκολούθως ἔρχεται ἡ μέχρι τοῦ 30οῦ (6671), τρίτη ἡ μέχρι τοῦ 35ου (5514), τετάρτη ἡ ἀπὸ τοῦ 16ου μέχρι τοῦ 21 ἔτους (5217), πέμπτη ἡ ἀπὸ τοῦ 35ου μέχρι τοῦ 40οῦ (4057), ἕκτη ἡ μέχρι τοῦ 45ου (3757), καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἡ τελευταία βαθμὶς ἀνήκει εἰς τὴν νεαρὰν ἡλικίαν μέχρι τοῦ 16ου ἔτους. Εἶναι ὀλιγώτερον ἐγκληματικὴ καὶ ἀπέναντι αὐτῆς τῆς ἐπὶ τοῦ χείλους τοῦ τάφου πλανωμένης τῆς ὑπεράνω ἤτοι τῶν 80 ἐτῶν, (161:345).

Ἐὰν μελετήσωμεν τὰ ἐγκλήματα κατὰ τὴν γενικωτέραν αὐτῶν διαίρεσιν, καθ' ὅσον δηλαδὴ ἀφορῶσιν ἢ εἰς τὸ πρόσωπον τῶν ἀδικουμένων ἢ εἰς τὴν περιουσίαν αὐτῶν, προξενεῖ ἐντύπωσιν ἡ κυριωτάτη, ἰδίως κατὰ τῆς περιουσίας, διεύθυνσις τῶν ἐγκληματικῶν τάσεων. Ἴδου πῶς τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐκτυλίσσεται καθ' ἐκάστην ἡλικίαν ἐπὶ τῶν ἐκτεθέντων τῆς καταστατικῆς δεδομένων:

Ἡλικία.	Ἐγκλήματα κατὰ προσώπων.	Ἐγκλήματα κατὰ περιουσιῶν.	Ἀναλογία τῶν δευτέρων.
μέχρι 16 ἐτῶν	80	440	85 τοῖς %
» 21 »	904	3723	80 »
» 25 »	1278	3329	72 »
» 30 »	1575	3702	70 »
» 35 »	1153	2883	71 »
» 40 »	650	2076	76 »
» 45 »	575	1724	75 »
» 50 »	445	1275	74 »
» 55 »	288	811	74 »
» 60 »	168	500	75 »
» 65 »	157	385	71 »
» 70 »	91	184	70 »
» 80 »	64	137	68 »
ὑπεράνω »	5	14	74 »

Ἡ ὀγδόη λοιπὸν ἐντολή, τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ἔταξεν εἰς γενικὴν προστασίαν τῶν ἰδιοκτητῶν κατὰ πάσης προσβολῆς τοῦ δικαιώματός των, εἶναι ἡ πλειότερον ἐν τῇ πρακτικῇ τῶν ἀνθρώπων παραβιαζομένη. ΟΥ ΚΑΤΕΨΕΙΣ!

Καὶ ὅμως 85 τοῖς ο]ο, οἱ μᾶλλον ἐγγὺς πρὸς τὰς ἀναγνώσεις τοῦ Μωσαϊκοῦ δεκαλόγου (μέχρι τοῦ 16ου ἔτους τῆς ἡλικίας) κλείουσι τὰ ὦτα τῆς ψυχῆς ἐνώπιον τοῦ πειρασμοῦ, ὅστις προσφέρει τὸ ἀλλότριον. Ἡ κλίμαξ καταβαίνει μέχρι τοῦ 30οῦ ἔτους τῆς ἡλικίας εἰς 70 τοῖς ο]ο, ἀναβαίνει κατὰ τὸ 50ὸν εἰς 76 τοῖς ο]ο, ἵνα καταπέσῃ εἰς 68 τοῖς ο]ο κατὰ τὸ 80ὸν. Πράγμα περίεργον! Ὑπεράνω τοῦ 80οῦ ἔτους ἀναβαίνει ἐκ νέου ἡ κλίμαξ μέχρις 74 τοῖς ο]ο. Ἴσως ἵνα προσεγγίση τὰς δύο ἄκρας ἡλικίας, τὴν παιδικὴν καὶ τὴν γεροντικὴν, ἐπὶ τὸν αὐτὸν περίπου τῆς ἀμαρτίας ζυγόν.

Μετὰ τὴν γενικὴν ταύτην τῶν ἐγκληματικῶν τάσεων κατάταξιν, ἡ ἀπὸ τῶν ἰδιαιτέρων ἐγκλημάτων μελέτη κερταται μέγιστον ἐπὶ τοῦ προκειμένου διαφέρον. Ἐν πρώτοις παρίστανται τὰ ἐκ τῆς γενετησίου ὁρμῆς ἀδικήματα. Ἴδου πῶς ἐπὶ τῶν ἐκτεθέντων τῆς Καταστατικῆς ἀριθμῶν διανέμονται ταῦτα ὑπὸ τοῦ Quelelet: 13 μέχρι τοῦ 16ου ἔτους τῆς ἡλικίας, 275 μέχρι τοῦ 21ου, 227 μέχρι τοῦ 25ου, 244 μέχρι τοῦ 30οῦ, 172 μέχρι τοῦ 35ου, 77 μέχρι τοῦ 40οῦ, 74 μέχρι τοῦ 45ου, 72 μέχρι τοῦ 50οῦ, 31 μέχρι τοῦ 55ου, 23 μέχρι τοῦ 60οῦ, 29 μέχρι τοῦ 65ου, 18 μέχρι τοῦ 70οῦ, 23 μέχρι τοῦ 80οῦ καὶ 2 ὑπεράνω τῶν 80 ἐτῶν. Ἡ μεγαλειτέρα ἐντασις τῶν σαρκικῶν ἐγκλημάτων ἀνήκει εἰς τὰς πρώτας ὁρμὰς τῆς νεότητος. Σὺν τῇ βαθμιαίᾳ ἀναπτύξει τοῦ λόγου αἱ μὲν φωναὶ τῆς ἀκατασχέτου ὕλης λαμβάνουσιν ἐτέραν διεύθυνσιν, τὰς δὲ φλόγας τῶν παθῶν διαδέχονται αἱ δάδες τοῦ Ὑμεναίου.

Ἐπὶ τῶν διαφορῶν τῆς κλοπῆς ἐμφανίσεων, ἀπὸ τῶν ὑπηρετικῶν μέχρι τῶν ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ, ἰδου πῶς διανέμονται οἱ ὑπὸ ἐξέτασιν ἐγκληματικοὶ ἀριθμοί: 407 μέχρι τοῦ 16ου ἔτους τῆς ἡλικίας, 3524 μέχρι τοῦ 21ου, 3006 μέχρι τοῦ 25ου, 3197 μέχρι τοῦ 30οῦ, 2451 μέχρι τοῦ 35ου, 1666 μέχρι τοῦ 40οῦ, 1330 μέχρι τοῦ 45ου, 963 μέχρι τοῦ 50οῦ, 567 μέχρι τοῦ 55ου, 340 μέχρι τοῦ

60ου, 259 μέχρι του 65ου, 138 μέχρι του 70ου, 83 μέχρι του 80ου, 10 υπεράνω των 80 ετών.

Τὰ ἐγκλήματα τοῦ αἵματος, ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἀριθμητικῶν δεδομένων, ἀκολουθῶσι τὴν ἐπομένην ἀνάπτυξιν: 37 μέχρι τοῦ 16ου ἔτους τῆς ἡλικίας, 283 μέχρι τοῦ 21ου, 470 μέχρι τοῦ 25ου, 655 μέχρι τοῦ 30ου, 464 μέχρι τοῦ 35ου, 265 μέχρι τοῦ 40ου, 240 μέχρι τοῦ 45ου, 159 μέχρι τοῦ 50ου, 118 μέχρι τοῦ 55ου, 67 μέχρι τοῦ 60ου, 62 μέχρι τοῦ 65ου, 38 μέχρι τοῦ 70ου, 27 μέχρι τοῦ 80ου. Ἡ πρὸς τὸ αἷμα λοιπὸν ἐπιρρεπεστέρα ἡλικία εἶναι ἡ μεταξὺ τῶν 25 καὶ 30 εἰς ἀναλυομένων τῶν ἰδιαιτέρων αὐτῆς περιπτώσεων παρατηροῦνται 275 ἀνθρωποκτονίαι ἀπρομελέτητοι, 203 δολοφονίαι, 30 φαρμακείαι, 134 παιδοκτονίαι, 13 πατροκτονίαι. Κατόπιν τῆς ἡλικίας ταύτης εἰς τὰς ἀπρομελετήτους ἀνθρωποκτονίας ἐρχεται ἡ μεταξὺ 20 καὶ 25 εἰς τὰς δολοφονίας ἢ μεταξὺ 30 καὶ 35 εἰς τὰς φαρμακείας ἢ αὐτὴ (27), εἰς τὰς παιδοκτονίας ἢ μεταξὺ 20 καὶ 25 εἰς τὰς πατροκτονίας ἢ μεταξὺ 16 καὶ 21 εἰς τὰς (19).

Κατὰ μέρος τιθεμένων τῶν ἰδιαιτέρων τούτων λεπτομερειῶν, ἐν γένει παρατηρεῖ ὁ Quetelet, περίξ τῆς ἡλικίας τῶν 25 εἰς τὰς παρίσταται ἡ μεγαλειτέρα εἰς ἀριθμοὺς ἐγκληματικῆς ἔντασις· ἐν τούτοις δυνατόν νὰ ἐπισπεύδῃται ἡ βραδύνη ἢ ἔντασις αὐτὴ κατὰ τινα ἔτη, ἐπὶ δεδομένων ἐγκλημάτων, ἀναλόγως τῆς ταχυτέρας ἢ βραδυτέρας ἀναπτύξεως ἰδιοτήτων τινῶν τοῦ ἀνθρώπου, σχετιζομένων πλείοτερον πρὸς τὰ ἐγκλήματα ταῦτα. Τοιοῦτοτρόπως ὠθούμενος ὁ ἀνθρώπος ὑπὸ τῆς βίας τῶν παθῶν αὐτοῦ παραδίδεται κατὰ πρῶτον εἰς τοὺς βιασμοὺς καὶ εἰς τὰς προσβολὰς τῆς αἰδοῦς· συγχρόνως σχεδὸν εἰσέρχεται εἰς τὸ στάδιον τῆς κλοπῆς τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ ὡς ἀπὸ ἐνστίκτου μέχρι τῆς τελευταίας τοῦ ἀναπνοῆς ἢ ἀνάπτυξης τῶν δυνάμεων ὁδηγεῖ κατόπιν τὸν ἀνθρώπον εἰς ὅλας τὰς

πράξεις τῆς βίας, εἰς τὴν ἀνθρωποκτονίαν, εἰς τὴν ἐπανάστασιν, εἰς τὴν ἐπὶ τῶν δημοσίων ὁδῶν ληστείαν· κατόπιν ἡ σκέψις μετασχηματίζει τὴν ἀπρομελέτητον ἀνθρωποκτονίαν εἰς δολοφονίαν καὶ εἰς φαρμακείαν. Τέλος ὁ ἀνθρώπος, προχωρῶν εἰς τὸ στάδιον τοῦ ἐγκλήματος, ὑποκαθιστᾶ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὸν δόλον εἰς τὴν ἰσχὺν, γινόμενος ἐν τῇ προκεχωρημένῃ ἡλικίᾳ τοῦ πλαστογράφου, κιβδηλοποιὸς καὶ νοθευτῆς.

Περίεργοι ἀποκαλύψεις τῆς Καταστατικῆς, τὰς ὁποίας οἱ δρῶντες ἐκάστοτε νομοθετοῦν τῶν ἐθνῶν, ἐν τῇ προνοίᾳ τῆς καταστολῆς τῶν ἐγκλημάτων, ἔπρεπε σταθερῶς νὰ ἔχωσιν ὑπ' ὄψιν. Διότι ἐκεῖνο τὸ μέτρον τῆς ποινῆς ὑπολαμβάνω ὡς προσφορώτερον, τὸ ὁποῖον κατασκευάζεται ἐκ τῆς συγκράσεως τῶν ἀτομικῶν τοῦ ἐγκληματίου περιστάσεων καὶ τῶν γενικῶν τῆς κοινωνικῆς ζωῆς ὁρων, ὅπως ἐκτυλίσσονται οὗτοι ἐν τῇ σεβασμίᾳ τῶν ἀριθμῶν ἀρμονία.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΑΠΗΤΟΥΡΓΙΑ.

Αἱ ὑπηρεσίαι τὰς ὁποίας τὸ ἔριον προσφέρει εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν ἀνθρώπων ἀνήκουσι τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἔνδυσιν εἴτε τῶν σωμάτων αὐτῶν εἴτε τῶν κατοικιῶν των. Δὲν ὑπάρχει λαὸς στερούμενος βαθμοῦ τινος βιομηχανικῆς περὶ τὴν ἐριουργίαν ἀναπτύξεως. Καὶ οἱ μᾶλλον βάρβαροι καὶ οἱ μᾶλλον πεπολιτισμένοι συναντῶνται εἰς τὴν καλλιέργειάν της. Εἶναι δὲ ἀξιοπαρατήρητον, ὅτι ἐν τῇ βάσει τῆς βιομηχανίας ταύτης δὲν ὑπάρχει τόσον ἀπότομον τὸ χάσμα μεταξὺ προοδευτικῶν καὶ ὀπισθοδρομικῶν κοινωνιῶν, ὅσον παρατηρεῖται ἐν τοῖς λοιποῖς κλάδοις τῆς παραγωγῆς. Ἰδιαιτέρως ὅσον ἀφορᾷ τὴν ταπητουργίαν,

αί κύριοι μέθοδοι αὐτῆς καὶ ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐν Ἀσίᾳ ἔχουσι τι ἀπὸ παλαιῶν χρόνων στάσιμον.

Ἀπὸ τῆς τετάρτης δεκαετηρίδος τοῦ παρόντος αἰῶνος ἔλαβε χώραν μεταρρυθμίσις τις ἐν τῇ ταπητουργίᾳ, δυναμένη νὰ χρησιμεύσῃ εἰς κεφαλαιώδη διάκρισιν τῆς ἐν λόγῳ βιομηχανίας. Διὰ λόγους οἰκονομίας τοῦ ἐρίου καὶ προφυλάξεως τῶν ταπήτων ἀπὸ τῆς φθορᾶς τῶν ἐντόμων, ἐγκατελείφθη ἡ ἐξ ἐρίων κατασκευὴ τοῦ στήμονος, προετιμήθη δὲ ἡ ἐκ καννάβιος, βάμβακος καὶ λιναρίου. Ἐὰν ἐξαιρέσωμεν τὴν Ὀλλανδίαν, ὅλη οἱ δυτικὴ Εὐρώπῃ παρεδέχθη τὴν μεταρρυθμίσιν ταύτην, ἀπέναντι τῆς ὁποίας ἴσταται ἡ ἐν τῇ ἀνατολικῇ Εὐρώπῃ πρακτικὴ, προτιμῶσα σταθερῶς τὸν ἐξ ἐρίων στήμονα.

Ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ταπητουργίας προΐστανται οἱ Ὀθωμανοὶ, τῶν ὁποίων οἱ τάπητες εἶναι περίφημοι εἰς τὴν ἐμπορίαν, ἀπὸ τῆς Ἀλγερίας μέχρι τῶν ἐνδοτέρων κατὰ τὴν Ἀσίαν Τουρκικῶν κτήσεις. Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ κυρίως Ἑλληνικὴ ταπητουργία οὐδόλως ἢ μικρὸν ὠφελήθη ἐκ τῆς βιομηχανικῆς ταύτης γειτνιασεως, χωρὶς νὰ λησμονηθῇ ἐν τούτοις ἡ μείζων κατ' αὐτὴν ἐπίδοσις τῆς Θεσσαλονίκης, τῆς Φιλιππουπόλεως, τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ τῆς Κρήτης, τῶν ὁποίων οἱ τάπητες δύνανται νὰ συναγωνισθῶσι πρὸς τοὺς τῆς δευτέρας καὶ τρίτης ποιότητος ἰδίως Τουρκικοῦς.

Τὸ ἀκριβὲς εἶναι ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ ταπητουργία διατελεῖ εἰς νηπιώδη τὸ πλεῖστον κατάστασιν, καὶ ὅτι καὶ ἐκ τοῦ μέρους τούτου, ὡς καὶ ἐκ τῶσων ἄλλων, ἡ ἡμετέρα βιομηχανία ἔχει ἐνώπιον τῆς εὐρὺ στάδιον. Βεβαίως ἡ πρώτη τοῦ ἐρίου ὕλη εἶναι παρ' ἡμῖν σχεδὸν ἐν καταστάσει ἀγρία· οὐδὲ ὑπάρχει τόπος, ἵνα τὸ Ἑλληνικὸν ἔριον καταπαχθῇ ἐν τῇ ἐπομένῃ κλασικῇ τῶν ἐξόχων ἐρίων σειρᾷ: 1) τῆς Γερμανίας, 2) τῆς Αὐστραλίας, 3) τῆς Ρωσσίας, 4) τῆς Γαλλίας, 5) τῆς Ἰσπανίας κλπ. Καὶ ὁμως, ὅπως ἔχει τὸ Ἑλληνικὸν ἔριον ἠδύγατο, ἐπιτηδεῖως συσκευαζόμενον καὶ

ἀναμιγνυόμενον, νὰ παραγάγῃ πολλῶ κρείττονας βιομηχανικοὺς καρπούς

Ἐνδιαφέρει ἡ ἐξέτασις τῆς ἐν τῷ τόπῳ ἀφθονίας του, τὸ ὁποῖον δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν ἐκ τῆς ἐντάσεως τῆς ἐξαγωγῆς του. Τοιοῦτοτρόπως ἀπὸ 106,232 δραχμῶν τῷ 1865 ἀνέβη αὕτη εἰς 162,927 τῷ 1866, εἰς 165,223 τῷ 1868, εἰς 172,462 τὸ 1870, εἰς 518,530 τῷ 1871, εἰς 1459,963 τῷ 1872, ἵνα καταβῇ εἰς 632,023 τῷ 1873 καὶ 409,882 τῷ 1874.

Ὑπὸ τὴν ἐποψιν λοιπὸν τῆς φυσικῆς τοῦ τόπου προμηθείας ὑπάρχει ἐν Ἑλλάδι ἡ βάσις τῆς περαιτέρω ἀναπτύξεως τῆς ἐριουργίας. Ἄς ἴδωμεν τὰς κρίσεις τῶν Ἑλληνοδικῶν τῆς Γ' Ὀλυμπιακῆς τῶν Ἀθηνῶν ἐκθέσεως ἐπὶ τοῦ κυρίως ἐνασχολούντος νῦν ἡμᾶς θέματος τῆς ταπητουργίας.

— Ἡ ταπητουργία, ἂν κρίνωμεν ἀπὸ τὰς ἐκθέσεις τῶν δύο τελευταίων Ὀλυμπιακῶν ἐκθέσεων μας, ἔλαβε μεγάλην ἀνάπτυξιν εἰς τὸ διάστημα τοῦτο. Καὶ ὀφείλομεν νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, ὅτι τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς τὴν ὀφείλει εἰς τὴν Ὀλυμπιακὴν Ἐκθεσιν, διότι πλεῖστοι ἐξ ἡμῶν, καὶ σχεδὸν ἅπαντες οἱ ξένοι δὲν ἐγνώριζον τὴν ὑπαρξίν της. Ἡ ταπητουργία ἐπέσης, ὡς ἡ μεταξοφαντικὴ καὶ βαμβάκοφαντικὴ, εἶναι διεσπαρμένη, ἀλλὰ κατὰ μεγαλείτερον βαθμὸν εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, καὶ εἰς τὴν Στερεάν, καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς νήσους. Συστηματικὴ βιομηχανία δὲν ὑπάρχει· ὀλίγοι εἶναι οἱ τεχνῖται, αἵτινες μὲ τὰ ἀτελῆ ἔργαλεία των κατασκευάζουσι ποσά τινα ἄξια σημειώσεως διὰ τὸ ἐμπόριον· τὰ περισσώτερα εἶναι οἰκιακῆς ἐργασίας. Πολλοὶ κατηγοροῦν ἴσως τὸ βάνουσον τῆς ἐργασίας καὶ τὴν ἀθλίαν ποιότητα τοῦ μαλλίου τῶν ταπήτων. Ἡμεῖς ὁμως αἵτινες τὰ ἐξετάσαμεν, καὶ ἐν πρὸς ἐν τὰ ἐψηλαφήσαμεν, εἶδομεν καὶ τὴν ἐργασίαν, καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν χρωματισμῶν, ἐμάθαμεν τοὺς τόπους τῆς κατασκευῆς αὐτῶν, τὴν ἀθλίαν ποιότητα τῶν μαλλίων (τὰ ὁποῖα τινὲς καὶ δικαίως ἐχαρακτήρισαν χρῆσιμα μόνον διὰ στρωμνὰς) ἀληθῶς συνεκινήθημεν, ἀναλογισθέντες ὅτι ὁ πτωχὸς αὐτὸς τεχνίτης ὑπῆγε μόνος εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ἴσως πολλὰκις εἰς τὰ ποιμνία νὰ ἀγοράσῃ κατὰ μικρὸν τὸ ἀναγκαῖον αὐτῷ ἕ-

ριον, να τὸ πλύνῃ ὁ ἴδιος, νὰ διαιρέσῃ τὴν ποιότητα αὐτοῦ, νὰ τὸ ξάνῃ, νὰ τὸ κλώσῃ, νὰ τὸ βάψῃ εἰς τόσα ποικίλα χρώματα καὶ ἔπειτα νὰ τὸ ὑφάνῃ μὲ τὸ ἀθλιον ἔργαλειον του. Πόσος καιρὸς χάνεται διὰ νὰ κάμῃ ὅλας αὐτάς τὰς ἐργασίας ὁ ἴδιος, καὶ ἀναγκαιῶς ἐπιβαρύνει τὸν τάπητα ἢ κατασκευάζει, ἐνῶ ἂν ἐκάστη ἐργασία ἦτο διηρημένη, καὶ ὁ ὑφαντῆς εὕρισκε τὰ βαμμένα νήματα του, ὁ βαφεὺς τὰ κλωσμένα νήματα, ὁ κλώστης τὰ πλυμένα μαλλία, ἡ ἐργασία ἤθελεν εἶσθαι εὐθηνότερα καὶ ἡ παραγωγὴ καὶ ἡ κατανάλωσις μεγαλειτέρα. Ζητοῦμεν ἀπὸ τὸν τεχνίτην τῆς Τριπόλειος ἢ τῆς Σπάρτης νὰ μᾶς κάμῃ ἀπὸ τὴν τράχιον τρίχα, ἢ ἀπὸ τὸ μαλλίον τὸ διὰ στρωμνᾶς, τάπητα τῆς Σμύρνης δὲν γίνεται. Ἄς ἐνθυμούμεθα τὸν κοινὸν λόγον κατὰ τὸ ἀλεύρι καὶ ὁ ἄρτος. Ἐπαινοῦμεν λοιπὸν τὴν ταπητουργίαν μας, διότι χρησιμοποιεῖ τὴν ἀχρηστον ὕλην, τὴν ὁποίαν ἔχομεν.

Ἐὰν ὅμως θέλωμεν νὰ προάξωμεν τὴν ποιότητα τῶν ταπήτων μας, εἶναι ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ ἡ βελτίωσις τῶν μαλλίων μας διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ξένων προβάτων ἐξ Ἰσπανίας ἢ Σαξωνίας, ἢ Ἀγγλίας ἢ καὶ ἐκ τῆς γείτονος ἡμῶν Τουρκίας, καὶ ἡ εἰσαγωγὴ μηχανῶν πρὸς παρασκευὴν τοῦ μαλλίου καὶ τῆς κλώσεως αὐτοῦ. Ταῦτα τὰ ἔγραψαν καὶ οἱ Ἑλλανοὶ τοῦ 1859 καὶ οἱ τοῦ 1870, τὰ γράφομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον, θὰ τὰ εἴπωσιν ἴσως καὶ οἱ τοῦ 1880, καὶ τίποτε δὲν γίνεται! Ὁ Ἐκλέκτωρ τῆς Σαξωνίας, ὁ Γεώργιος Γ' τῆς Ἀγγλίας, ἕκαστος εἰς τὸν τόπον του εἰσήγαγον τὰ Ἰσπανικὰ πρόβατα, ὁ δὲ Ναπολεὼν Γ' ἐνεψύχωσε μεγάλως ἐκ νέου τὴν εἰσαγωγὴν τῶν εἰς τὴν Γαλλίαν, καὶ οὕτω ἐβελτίωσαν τὰς βαρβάρους ποιότητας τῶν μαλλίων τῶν, καὶ σήμερον ἔχει ἡ βιομηχανία αὐτῶν ἀφθονον καὶ καλὴν τὴν πρώτην ὕλην. Τοιαῦτα ἔργα δὲν δύνανται νὰ γείνωσιν ἀπὸ ἰδιώτας, καὶ μάλιστα ἀπὸ ἰδιώτας τῆς Τριπόλειος ἢ τῆς Καρυστίας. Πρέπει νὰ τίθενται ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν ἰσχυροὶ καὶ πλούσιοι. Εἰς ὅλον τὸ διάστημα τῆς δεκαπενταετίας εἰς ἀξιότιμος ἄνθρωπος παρουσιάσθη, ὁ Κ. Δεκιγάλας, ὅστις κατώρθωσε νὰ εἰσάξῃ ἐν ζευγος προβάτων μερινῶν καὶ νὰ βελτιώσῃ ἐν μέρει τὸ εἶδος τῶν προβάτων τῆς Θήρας. Ἀφοῦ δὲν ἔχομεν πολλοὺς τοιοῦτους καὶ οὐδεὶς τῶν δυναμένων τίθεται ἐπὶ κεφαλῆς, θέσατε τοῦλάχιστον βραβεῖα χρηματικά, ὅπως συνδράμητε τοὺς ἐπιχειρήσοντας τὴν βελτίωσιν ταύτην τῶν ἐρίων τοῦ τόπου μας. Τολμῶμεν νὰ εἴπωμέν τι τὸ ὁποῖον θὰ ἠχῆσῃ ἴσως δυσαρέστως εἰς τὰ ὦτα,

ἀλλ' ἡμεῖς ἀναλαμβάνομεν τὴν εὐθύνην τῶν λόγων μας, καὶ λέγομεν ὅτι περισσότερον ἤθελον εὐεργετήσαι τὴν πατρίδα οἱ πλούσιοι ὁμογενεῖς μας, ἂν ἔθετον διαγωνισμοὺς καὶ βραβεῖα διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς κτηνοτροφίας καὶ τῶν προϊόντων αὐτῆς, παρὰ τοὺς παικτικὸς διαγωνισμοὺς.

Ἐν τοσοῦτῳ ἡ κατάστασις μας εἶναι σήμερον τοιαύτη διὰ τὴν ταπητουργίαν, καὶ τοιαῦτα ἔργα θὰ παραγάγωμεν ἐνὸς ἔτους τοιαύτην ὕλην. Διὰ νὰ κατασταθῶσιν ὁμῶς προσιτὰ εἰς τοὺς ἀγοραστὰς τὰ προϊόντα τῆς νῦν ταπητουργίας μας, συσταίνομεν εἰς τοὺς τεχνίτας μας ἅ) νὰ κάμωσι καλλιτέραν ἐκλογὴν τῶν μαλλίων ὅσον τοῖς εἶναι δυνατόν, καὶ εἰς μὲν τὴν καλλιτέραν ποιότητα νὰ καταβάλλωσι τὴν καλὴν ἐργασίαν, εἰς δὲ τὴν παρακατινωτέραν νὰ κάμνωσιν ὀλιγοδαπάνωτέραν ἐργασίαν, ὥστε οἱ τάπητες οὗτοι νὰ εἶναι εὐθηνώτεροι καὶ νὰ γίνωνται προσιτώτεροι εἰς τοὺς ἔχοντας μέτρια τὰ μέσα β' νὰ ἀποφεύγωσι τὰ Ἑυρωπαϊκὰ σχέδια, διότι ὑστεροῦνται τῶν πρὸς τοῦτο καταλλήλων ἐργαλείων, ἄνευ τῶν ὁποίων ἡ ἀπομίμησις τῶν ἔσεται πάντοτε ἐλαττωματικὴ τὰ ἐγγώρια σχέδια εἶναι πολὺ καταλληλότερα διὰ τὴν ἐργασίαν τῶν. Ἄς ἐννοήσωσιν ὅτι δὲν πρέπει νὰ θυσιάζωσι τὴν οὐσίαν διὰ τὴν ἐπίδειξιν, τὸ ὑφασμα διὰ τὸ σχέδιον, διότι ὅστις ἀγοράζει τάπητα, τὸν ἀγοράζει διὰ νὰ προφυλάττῃται ἀπὸ τὸ ψῦχος, καὶ ὅταν ὁ τάπης γέμῃ ἀπὸ τρύπας, τότε καὶ ὁ ἀῆρ εἰσέρχεται καὶ ὁ κόνιορτος ἐπισωρεύεται. Παρετήρησαμεν τάπητας, ὅτινες μακρόθεν εἶχον ὠραιότητα ἐπίδειξιν διὰ τὸν ὠραῖον χρωματισμὸν αὐτῶν ὅταν ὁμῶς τοὺς ἐπλησιάσαμεν, ἦσαν κατὰ τρήτοι, καὶ ἐβλεπεν ὁ εἰς τὸν ἄλλον μας ἀπὸ τὸ ἀντίθετον αὐτοῦ μέρος. Τὰ ἐγγώρια σχέδια, ἐπειδὴ εἶναι εἰς γραμμὰς καὶ γωνίας, κατασκευάζονται ἐντελῶς ἄνευ τρύπων, καὶ εἶναι προτιμότεροι τοιοῦτοι οἱ τάπητες καὶ διαρκέστεροι τῶν Ἑυρωπαϊκῶν καὶ κατὰ τὴν ποιότητα τοῦ ὑφάσματος καὶ κατὰ τὴν ζωηρότητα καὶ τὸ ἀνεξίτηλον τῶν χρωματισμῶν.

Εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν δὲ τῶν Ὀλυμπίων συνιστῶμεν, ἂν δύναται αὐτὴ ἢ ἄλλως νὰ συστήσῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν, τὴν ἀποστολὴν δύο νέων, εἰς τὴν Γαλλίαν, Ἀγγλίαν καὶ Βέλγιον ὅπως διδάχωσιν τὸν τρόπον δι' οὗ φαίνουσι καὶ στρίπτουσι τὰ παρακατινὰ μαλλία διὰ μηχανῶν, καὶ πῶς ὠφελιμοποιουῦσιν αὐτά. Διότι ἤξεύρομεν ὅτι βιομηχανία ἐκεῖ ὄχι μόνον τὰ παρακατινὰ μαλλία χρη-

σιμοποιεί, ἀλλὰ καὶ τὰ πεσπαλαιωμένα μάλλινα ῥάκη ἀγοράζοντες οἱ βιομηχανοὶ τὰ ἀναξάνωσι καὶ ἐξ αὐτῶν κατασκευάζουσι καὶ τάπητας καὶ ὠραῖα ἐπικαλύματα τραπεζῶν καὶ τζόχας διὰ τὸ ναυτικόν των.—

ΔΡ.

ΠΕΡΙ ΦΟΡΩΝ.

Αἱ ἀνθρώπινοι κοινωνίαι δὲν ὑπάρχουσιν εἰμὴ ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦ νὰ συνεισφέρωσιν, ἐντὸς τοῦ ἀναγκαίου μέτρου, εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς πολιτείας· ἅπασαι ὀφείλουσι νὰ παρέχωσιν εἰς τὰς κυβερνήσεις, ὑπὸ τῶν ὁποίων διοικοῦνται, τὰ μέσα τοῦ νὰ ἐκπληρῶσι τὸν προορισμὸν των, ἅπασαι ὀφείλουσι νὰ συνεισφέρωσιν εἰς τὰς γινόμενας δαπάνας πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἀμύνης τῆς ἐθνικῆς χώρας ἢ πρὸς τήρησιν τῆς ἐσωτερικῆς τάξεως, καὶ παρ' ἅπασαις ὁ φόρος ὑπάρχει ὑπὸ τύπους ἰδιάζοντας εἰς τὴν μάλλον ἢ ἥττον προωδευμένην κατάστασιν τοῦ πολιτισμοῦ.

Αἱ ἄγριαι φυλαί, ἐπὶ παραδείγματος, ἐνόσω διατελοῦσιν ἐν εἰρήνῃ μετὰ τῶν γειτόνων των, δὲν ἐπιβάλλουσιν εἰς τὰ μέλη των οὐδὲν εἶδος θάρους ἢ συνεισφορᾶς. Ἄλλ' ἐπὶ τῇ προσεγγίσει τοῦ ἐχθροῦ ἀπαιτοῦσιν ἵνα ἅπαντες πορευθῶσιν ὀπλισμένοι πρὸς συνάντησιν αὐτοῦ καὶ διὰ θυσίας χρόνου, μόχθων καὶ αἵματος, ἀναγκάζουσιν αὐτοὺς ἵνα πληρῶσωσι πρὸς τὸ Κράτος ὀφειλὴν, ἣν οὐδεὶς μετὰ αὐτῶν θὰ ἐτόλμα ν' ἀρνηθῆ. Ὁ φόρος, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τοῦ πολιτισμοῦ, συνίσταται εἰς τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ μάχεσθαι καὶ, ἐν ἀνάγκῃ, τοῦ ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς κοινότητος.

Ἐνόσω αἱ κοινωνίαι διετέλουν ἀμαθεῖς καὶ πτωχαί, ὁ φόρος δὲν συνίστατο εἰμὴ εἰς προσωπικὰς ὑπηρεσίας. Ἐν

καιρῷ πολέμου τὰ πλήθη ἠγείροντο σωρηδὸν καὶ ὑπηρέτου δι' ἐξόδων των ὑπὸ τὰς σημαίας τῶν ἀρχηγῶν των. Ἐν καιρῷ εἰρήνης συνήρχοντο ἵνα κτίσωσι τοὺς ναοὺς καὶ τὰς ἀκροπόλεις, ἀνοίξωσιν ὁδοὺς καὶ ἀνεγείρωσι τὰς δημοσίας οἰκοδομὰς. Ἐκαλλιέργουν διὰ τῶν χειρῶν των τοὺς ἀγροὺς τοὺς προωρισμένους διὰ τοὺς ἱερεῖς, τοὺς δικαστὰς ἢ τοὺς φύλακας τῆς δημοσίας τάξεως. Ἀγγαρεῖαι ἐξήρχον εἰς ὅλας τὰς ἀνάγκας τοῦ Κράτους. Τὸ σύστημα αὐτὸ ἐτροποποιήθη ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῶν διαδοχικῶν προόδων τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ πλοῦτου. Ὁ φόρος ἐξετάθη βαθμηδὸν ἀπὸ τὰ πρόσωπα εἰς τὰ πράγματα· δεκάται εἰσεπράχθησαν ἐπὶ τῶν ποιμνίων, τῶν συγκομιδῶν, τοῦ πλείστου μέρους τῶν προϊόντων τῆς ἐργασίας, καὶ, διὰ τῶν εἰς εἶδος πραγματοποιηθέντων πόρων, ἐπληρώθη μέρος ἀξιόλογον τοῦ συνόλου τῶν δαπανῶν. Βραδύτερον ἢ αὐξουσα χρῆσις τῶν νομισματοποιηθέντων μετάλλων ἐπήνεγκε νέας μεταβολὰς εἰς τοὺς τρόπους τῆς ἐν χρήσει εἰσπράξεως τῶν φόρων. Πολλοὶ φόροι ἐπληρώθησαν εἰς μετρητὰ, ἦλθε δὲ ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν, (χάρις εἰς τὴν εὐκολίαν τοῦ πραγματοποιεῖν τὸ ἰσότιμον αὐτῶν ὑπὸ τύπον συγχρόνως εὐχερέστερον καὶ ἀπλούστερον) τὰ Κράτη, εὐημεροῦντα, ἠδυνήθησαν νὰ ἀπολαύσωσιν εἰσοδήματα οὐ μόνον ἀρκοῦντα πρὸς πληρωμὴν τῶν ἐτησίων δαπανῶν ἀλλὰ καὶ ἀφίνοντα πλεόνασμα δι' ἐνδεχομένας ἐν τῷ μέλλοντι ἀνάγκας.

Τοιοῦτοτρόπως, καθόσον ὁ πολιτισμὸς ἐπεξετείνετο, ἐτροποποιήθησαν τὰ κατὰ τὰς προγενεστέρας ἐποχὰς ἐν χρήσει φορολογικὰ συστήματα, καὶ οἱ φόροι, ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν κατορθώθη νὰ εἰσπράττωνται εἰς μετρητὰ, ἐπόλλαπλασιάσθησαν μετὰ μεγάλης ταχύτητος. Εἰς τοὺς παλαιοὺς φόρους προσετέθησαν διαδοχικῶς νέοι, καὶ ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ ὅτι λαοὶ νεωστὶ ἐξεληθόντες ἐκ τῆς νηπιότητος δὲν ἐβράδυναν ν' ἀνακαλύψωσιν ὅλας τὰς πηγὰς, ἐν αἷς ἠδύναντο ν' ἀντλήσωσι πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ

δημοσίου, και ὅτι, μεταξύ τῶν φόρων οἵτινες ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἐπροτάθησαν ὡς καινόν τι, μόλις ὑπάρχει εἰς μόνος τὸν ὁποῖον δὲν ἐπενόησαν ἢ δὲν ἐδοκίμασαν.

Ἐν Ἀθήναις, ἐπὶ παραδείγματος, ὑπῆρχον μᾶλλον ἢ ἥττον ἀνεπτυγμένοι σχεδὸν ὅλοι οἱ τρόποι τῆς φορολογίας οἱ ἐν ἰσχύει παρὰ τοῖς νεωτέροις λαοῖς. Ἐγγειος φόρος, ἔχων τὴν βάσιν τοῦ ἐπὶ τῶν καλλιεργημένων γαιῶν, προσωπικοί φόροι εἰς βάρος τῶν παροίκων, φόροι ἀδείας καὶ ἐπιτηδεύματος ἐπιβαλλόμενοι εἰς τὴν ἐξάσκησιν ἐπιτηδευμάτων τινῶν, τελωνιακοὶ δασμοὶ εἰσαγωγῆς, δασμοὶ ἐπὶ τῶν ἐμπορευμάτων κατὰ τὴν πώλησίν των, ὅλοι αὐτοὶ οἱ φόροι ἦσαν γνωστοὶ καὶ εἰσεπράττοντο πρὸς ὄφελος τοῦ Κράτους. Περιπλέον οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ἐφεύρει τὸν φόρον ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος, καὶ μάλιστα τὸν φόρον ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου, ἀμφοτέρους διαφυλαττομένους εἰς ἐποχὰς περιπλοκῶν καὶ κινδύνων. Ὁ πρῶτος δὲν εἰσεπράττετο εἰμὴ ἐπὶ τῶν 1200 πολιτῶν τῶν πλουσιωτέρων, καὶ τὸ εἰσπραχθὲν ποσὸν διετίθετο καθ' ὅλοκληρίαν διὰ τὸν ἐξαρτισμὸν καὶ τὴν συντήρησιν τοῦ στόλου· ὁ δεύτερος ἐπληρῶνετο ἐπὶ τῆ βάσει καταλόγων ἐν οἷς ἦτον ἐγγεγραμμένα, εἰς λογαριασμὸν ἐκάστου φορολογουμένων, ἢ ἐκτίμησις παντὸς ὅ,τι κατεῖχεν εἰς γαίας, οἰκίας, ἀντικείμενα πολύτιμα καὶ κινήτὰς ἀξίας.

ὑπὸ τὴν Ρωμαϊκὴν αὐτοκρατορίαν οὐδεμίαν φορολογίσιμος ὕλη ἐξέφυγε τὴν ἐπαφὴν τοῦ δημοσίου, καὶ, ἐξαιρουμένου τοῦ χατοσήμου, μάλιστα θὰ ἐζητεῖτο εἰς μόνον φόρος μὴ ἐπιβαρύνων τὰ πλήθη τῶν ἐπαρχιῶν. Οἱ ὑπήκοοι τῆς Ρώμης δὲν ἠδύναντο νὰ γεννηθῶσι, νὰ νυμφευθῶσι καὶ νὰ ἀποθάνωσι, νὰ ἐργάζωνται καὶ νὰ ἐπαιτῶσι, νὰ κληρονομῶσιν ἢ νὰ κληροδοτῶσι, ν' ἀποκτῶσι, νὰ πωλῶσι, νὰ μεταβιβάζωσι, νὰ κατέχωσιν ὑπὸ οἰονδήποτε τύπον, νὰ διατηρῶσιν ἵππους ἢ κύνας, χωρὶς νὰ ἔχωσι λογαριασμοὺς μετὰ τῶν εἰσπρακτόρων τοῦ δημοσίου. Ὡσαύτως, ἀπὸ μόνου τοῦ Κράτους ἠδύναντο ν' ἀγοράζωσι μέ-

γαν ἀριθμὸν ἐδωδύμων, καὶ ὑφασμάτων, τῶν ὁποίων ἡ πώλησις ὑπέκειτο εἰς μονοπώλια. Ποτὲ κοινωνία δὲν ἐπίεσθη τόσον καὶ ὑπὸ τόσον ποικίλους τρόπους, ὅσον ἡ Ρωμαϊκὴ κοινωνία· αὐτὸ δὲ τοῦτο οὐχὶ ὀλίγον συνέτεινεν εἰς τὴν παρακμὴν τῆς καὶ τὸν ὀλεθρὸν τῆς.

Κατὰ τοὺς, μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Ρωμαϊκῆς κυριαρχίας, μακροὺς αἰῶνας, τὰ φορολογικὰ συστήματα ὑπέστησαν τὰς συνεπείας τῆς παρακμῆς τῶν τεχνῶν καὶ τῆς βιομηχανίας. Μόλις διετηρήθησαν ὑπόλοιπά τινα ἐκ τῆς παλαιᾶς κυκλοφορίας τῶν μεταλλικῶν νομισμάτων, καὶ αὐτὸ τὸ ἐμπόριον ἐξηφανίσθη σχεδὸν ὀλοσχερῶς, ὥστε αἱ Κυβερνήσεις ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸ σύστημα τῶν ἀγγαρειῶν καὶ τῶν εἰς εἶδος εἰσφορῶν· ἀλλ' ἅμα ὁ πολιτισμὸς ἀνέλαβεν ὀλίγην πρόοδον καὶ ἔδωκεν ἐνεργητικότητά τινα εἰς τὴν ἐργασίαν, εὐθὺς μετὰ τῶν μετρητῶν ἐπανῆλθον οἱ φόροι, καὶ πολυαριθμότεροι καὶ παραγωγικώτεροι, ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον ὀργανώθησαν συστήματα εἰσπράξεως ἰσχύοντα ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν. Ὅσον δὲ πολύπλοκα καὶ ἀν ἦναι τὰ συστήματα ταῦτα, δέον νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι δὲν περιέχουσιν οὐδέν τι ἀληθῶς νέον· εἰς τόσῃ ἐντέλειαν οἱ χρηματισταὶ τοῦ Ρωμαϊκοῦ κόσμου εἶχον προαγάγει τὴν τέχνην τῆς ἐκμεταλλεύσεως καὶ τῶν ἐλαχίστων μεταλλικῶν φλεβῶν τῶν εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις των προσιτῶν.

Δὲν ὑπάρχει δὲ τι ἀξίον θαυμασμοῦ ἐπὶ τῷ πολλαπλασιασμῷ τῶν φόρων, ἐνθα προοδεύει ὁ πολιτισμὸς. Ὁ πολλαπλασιασμὸς οὗτος εἶναι φυσικὴ συνέπεια τῶν ἀναγκῶν τὰς ὁποίας συνεπάγει αὐτὴ ἡ πρόοδος τῆς κοινωνικῆς τάξεως. Ἡ βιομηχανία καὶ ὁ πλοῦτος δὲν δύνανται ν' ἀναπτυχθῶσι, χωρὶς οἱ λαοὶ ν' ἀπαιτήσωσιν εὐρυτέρας ἐγγυήσεις ἀσφαλείας ὑπὲρ τῶν κτημάτων καὶ τῶν προσώπων. Δικαιοσύνη, διοικήσις, ἀστυνομία, συγκοινωνίας μέσα, καθιδρύματα δημοσίας ὠφελείας, ὅλα ταῦτα καθίστανται ἀντικείμενον ἐπεκτάσεων καὶ τελειοποιήσεων δα-

πανηρῶν· καὶ ὅσον περισσότερο αἱ κοινωνίαι προάγονται καὶ ἀκμάζουσι, τόσο περισσότερο αὐξάνουσι βαθμῆδόν αἱ ἐπιβαρύνουσαι αὐτὰς δαπάναι. Μεθ' ὅλα ταῦτα τὸ γεγονός τοῦτο εἶναι μακρὰν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπενεργήσῃ ὡς πρόσκομμα εἰς τὴν διηνεκῆ εὐημερίαν των, διότι συνήθως αἱ αἰτίαι ἐξ ὧν πηγάζει ἔχουσιν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν αὐξήσιν τῆς δημοσίας εὐημερίας ἐν ἀναλογίᾳ κατὰ πολὺ ἀνωτέρα ἐκείνης τῶν θυσιῶν τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ Κράτους. Ἡ Ρωμαϊκὴ αὐτοκρατορία ὑπέκυψεν ὑπὸ τὸ βάρος φόρων, τοὺς ὁποίους αἱ ἐπαρχίαι, ἐξ ὧν συνέκειτο, ἤθελον θεωρήσει σήμερον λίαν ἐλαφροῦς. Ἐπίσης ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἀγγλία, συμψηφισομένης τῆς ἀξίας καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ ἀργύρου κατὰ τὰς δύο ἐποχάς, πληρώνουσι σήμερον τοὺλάχιστον τετραπλασίους φόρους τῶν ὄσων ἐπλήρωνον κατὰ τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ δεκάτου ἐβδόμου αἰῶνος· καὶ ὅμως χάρις εἰς τὴν ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν τελεσθεῖσαν ἀνάπτυξιν τῆς προόδου, τὸ βάρος κατέστη δι' αὐτὰς ἥττον δυσβάστακον.

Ἄλλ' ἐὰν εἶναι ἀνάγκη ἀπόλυτος διὰ τὰς κοινωνίας νὰ συνεισφέρωσιν εἰς τὰς δαπάνας τῶν διαφορῶν δημοσίων λειτουργιῶν, ἡ ὑπαρξίς τῶν ὁποίων καθίσταται ἀναγκαία, ἡ ἀνάγκη αὕτη ἐπιβαρύνει οὐδὲν ἥττον τὴν ὑπαρξίν των. Ἀφαιρῶν ἀπὸ τοῦς λαοὺς πλοῦτη, τὰ ὁποῖα ἀφιέμενα εἰς τὴν διάθεσιν των ἤθελον αὐξάνει εἴτε τὴν εὐημερίαν τὴν δι' αὐτῶν ἐπιτυγχανομένην, εἴτε τὰς οικονομίας, τῶν ὁποίων ἡ παραγωγικὴ χρῆσις δίδει εἰς τὴν ἐργασίαν πλείονα ἔντασιν ἐνεργητικότητος, ὁ φόρος καθίσταται πρόσκομμα εἰς τὴν βελτίωσίν των. Τούτου ἕνεκα, ἐὰν δὲν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὁ σκοπὸς τῆς ἐπιβολῆς του, ὁ φόρος εἶναι φύσει κακόν τι, καὶ ἡ τέχνη, καθόσον ἀφορᾷ εἰς αὐτόν, συνίσταται, ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν περιστολὴν αὐτοῦ εἰς τὸ ἐλάχιστον μέρος τὸ συμβιβαζόμενον πρὸς τὰς ἀληθείς τοῦ Κράτους ἀνάγκας, ἀφ' ἑτέρου δὲ, εἰς τὴν ἐπιβολὴν του διὰ τρόπου μὴ προσθέτοντος εἰς τὸ ἄθροισμα τῶν ζημιῶν,

τὰς ὁποίας συνεπάγει ἀναποφεύκτως ἡ ὑπαρξίς του. Ὅτι ἡ οἰκονομία εἶναι καθῆκον διὰ τὰς κυβερνήσεις, ὅτι αὐταὶ ἄνευ ἀναποδράστου ἀνάγκης δὲν πρέπει νὰ θέτωσι τὴν χεῖρα εἰς τὰ εἰσοδήματα τῶν λαῶν, ἰδοὺ ἀξιώματα ἐπὶ τῶν ὁποίων δὲν ὑπάρχει καμμία διαφωνία. Ἄλλ' εἰς ποίους φόρους πρέπει νὰ δοθῇ ἡ προτίμησις; Διὰ τίνων σημείων δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν ἐκείνους, οἵτινες, παράγοντες ἴσον ποσόν, βλάπτουσι ὀλιγώτερον τὸ γενικὸν συμφέρον; Τὰ ζητήματα ταῦτα ἐπησχόλησαν δικαίως τοὺς οικονομολόγους, καὶ αἱ παρακολουθοῦσαι αὐτὰ περιπλοκαὶ ἐβράδυνον ἐπὶ πολὺν χρόνον τὴν λύσιν των. Εἰς τὸν ἔξοχον Ἀδὰμ Σμιθ ἀνήκει μ' ὄλον τοῦτο ἡ πραγματικὴ ἀληθῶς ἀξία τοῦ ὅτι τὰ ἐσαφήνισεν ἀρκούντως· καὶ ἐπειδὴ οἱ κανόνες, τῶν ὁποίων ἀπήτησε τὴν τήρησιν ὁσάκις πρόκειται περὶ φορολογίας, κατέστησαν τρόπον τινὰ κλασικοί, ἀρκεῖ νὰ τοὺς ὑπομνήσωμεν, συνοδεύοντες αὐτοὺς μετὰ τινων παρατηρήσεων, ὅπως ὀρισθῇ ἡ ἀληθὴς αὐτῶν ἔννοια.

Οἱ κανόνες αὐτοὶ εἰσὶν οἱ ἐπόμενοι·

1ον Δέον ἵνα ὁ φόρος ἢ ἀνάλογος, δηλαδὴ διανεμημένος εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴν ἀπαιτῇ ἀπὸ ἕκαστον φορολογούμενον εἰμὴ μέρος ἀνάλογον πρὸς τὸ σύνολον τοῦ ἰδιαιτέρου εἰσοδήματός του.

Ὁ κανὼν οὗτος εἶναι ὁ μᾶλλον ἀξίος λόγου, διατάσων τὴν ὑπακοὴν εἰς τὰς σοικειωδεσέρας ἀρχὰς τῆς δικαιοσύνης. Ὁ φόρος ἀπαιτεῖ πρὸς ὄφελος τοῦ Κράτους μερίδα τινὰ τοῦ πλοῦτου τοῦ διανεμομένου μεταξὺ ὄλων. Δὲν πρέπει νὰ λαμβάνη ἀπὸ ἕκαστον εἰμὴ ἐντὸς τοῦ μετρου τοῦ ἀνήκοντος αὐτῷ κλήρου· ὁσάκις δὲ δὲν ἐνεργεῖ κατ' αὐτόν τὸν τρόπον φεῖδεται τινῶν πρὸς βλάβην ἄλλων, καὶ συμψηφίζει ἀτελείας δι' ἀπογυμνώσεων.

Οὐχὶ δὲ μόνον ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς ἀπονεμητικῆς δικαιοσύνης ἡ ἀναλογία εἶναι ἀναγκαία, ἀλλὰ καὶ χάριν σεβασμοῦ πρὸς αὐτὰς τὰς ἀρχὰς τῆς ὑψηλοτέρας τάξεως.

Εἰς τῶν ὄρων τῆς κοινωνικῆς προόδου εἶναι ἡ ἔλλειψις παντὸς προσκόμματος εἰς τὸν φυσικὸν ροῦν τοῦ πλούτου. Ὅσακις ὁ φόρος ἐπιβαρύνει ἀνίσως τὰ διάφορα τοῦ πληθυσμοῦ μέρη, ὅσακις λαμβάνει ἀπὸ τούτους πλείονα καὶ ἀπὸ ἐκείνους ὀλιγώτερα τοῦ ὅσον ὀφείλουσι κατὰ λόγον τοῦ ἀνήκοντος αὐτοῖς μέρους ἐκ τοῦ γενικοῦ εἰσοδήματοι, τaráττει τὴν ἰσῆροπρίαν ἣτις δέον νὰ ὑπάρχη μεταξὺ τῶν σχετικῶν δυνάμεων καὶ θέσεων τῶν ἀτόμων, ἐκ τούτου δὲ παρεμποδίζει ἀναπτύξεις μὴ δυναμένας νὰ ἐκτελεσθῶσι μετὰ τῆς ἐπιθυμητῆς ἁρμονίας καὶ κανονικότητος. Τὸ κακὸν εἶναι μέγα κυρίως, ὅποτε τὸ μεγαλείτερον βάρος τοῦ φόρου πίπτει ἐπὶ τῶν ἐνδεῶν τάξεων, αἵτινες δὲν προκόπτουσιν, οὐδὲ διανοητικῶς καὶ ἠθικῶς, εἰ μὴ καθέσον βελτιοῦται ἡ ὕλική κατάστασις των, καὶ ἀδύνατον καθίσταται τὸ στερεῆσαι αὐτὰς μερίδων τινῶν τοῦ καρποῦ τῶν μόχθων των, τὰς ὁποίας δικαιοῦνται νὰ φυλάξωσι, χωρὶς νὰ καταστῆ ἐπὶ τοῦ τραχήλου των βαρύτερος ὁ ζυγὸς τῆς ἐνδείας, ἀπὸ τῆς ὁποίας δυσκόλως δύνανται ν' ἀπαλλαγῶσι.

2ον. Δέον ἡ μερίς τοῦ φόρου ἡ ζητούμενη ἀπὸ ἑκαστον, ὡς καὶ ἡ ἐποχὴ καὶ ὁ τρόπος τῆς πληρωμῆς, ἵνα ᾧσι ἀρχούτως γνωστὰ εἰς ὅλους πρὸς ἀποτροπὴν πάσης διενέξεως καὶ πάσης ἀυθαιρεσίας.

Μέγα τῶ ὄντι κακὸν θὰ ἦτο, ἐὰν οἱ φορολογούμενοι ὀφείλον νὰ συζητῶσι μετὰ τοῦ δημοσίου εἴτε τὸ ποσὸν τῶν φόρων τοὺς ὁποίους ὀφείλουν νὰ πληρώσωσιν, εἴτε τὴν χρόνον καὶ τὸν τρόπον τῶν πληρωμῶν. Καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Ἄδὰμ Σμιθ ἔγραφε, πολλοὶ φόροι, κακῶς ἐπιβεβλημένοι καὶ κακῶς διανεμημένοι, συνεπῆγον συχνὰς συζητήσεις καὶ πολλάκις ἀποφάσεις, ἐν αἷς τὸ πρὸς τὴν δικαιοσύνην σέβας δὲν ἐτηρεῖτο πάντοτε. Τὴν σήμερον ἐν ταῖς χώραις ἐνθα ἡ διοίκησις ἐφωτίσθη, δὲν μένουσιν εἰμὴ ὀλιγοὶ φόροι, ἀφίνοντες θέσιν τινὰ εἰς τὰς καταχρήσεις τοῦ εἰ-

δους αὐτοῦ, καὶ αὐταὶ δὲ ἀποβαίνουσι ἡμέρα τῆ ἡμέρα σπανιώτεροι.

3ον. Δέον ὁ φόρος νὰ εἰσπράττηται κατὰ τὰς ἐποχὰς καὶ τοὺς τρόπους τοὺς ἥττον ἐνοχλητικούς διὰ τοὺς φορολογουμένους.

Δὲν ὑπάρχει τί ἀπλούστερον τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ· ἡ ἀθέτησις του θὰ καθίστα, ἀνευ ὠφελείας τοῦ Κράτους, ἐπαχθέστερον τὸ βάρος τῶν δημοσίων φόρων. Τούτου ἕνεκα ὀλίγη ὑπάρχει ἀνάγκη τοῦ νὰ συστήσωμεν τὴν τήρησίν του, καθὸ τὰ μάλιστα ἐνδιαφερομένων τῶν κυβερνήσεων εἰς ταύτην.

4ον. Δέον ὁ φόρος νὰ ὀργανισθῆ εἰς τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ συνεπάγῃ δαπάνας εἰσπράξεως ὅσον οἶον τε ἐλαχίστας.

Ὁ κανὼν οὗτος εἶναι ἄξιος πολλῆς προσοχῆς. Ὑπάρχουσι φόροι, διὰ τὴν εἰσπραξίν των ὁποίων ἀπαιτοῦνται δαπάναι πλείονες τῶν δι' ἄλλους ἀναγκαίων, καὶ αὐτοὶ εἶναι οἱ μᾶλλον ἐπαχθεῖς. Εἰς τὰ εἰσπραττόμενα ποσὰ, διὰ νὰ τεθῶσιν ἐν τοῖς ταμείοις τοῦ Κράτους, προσθέτουσιν ἄλλα πολὺ μεγαλείτερα, χρησιμεύοντα ἀπλῶς πρὸς πληρωμὴν τῶν δαπανῶν τῆς εἰσπράξεως, καὶ ὑποβάλλουσιν οὕτω τοὺς φορολογουμένους εἰς ἀληθεῖς προσθέτους φόρους. Ὅσακις λοιπὸν πρόκειται περὶ τῆς ἐκλογῆς μεταξὺ τῶν διαφόρων τρόπων φορολογίας, δέον νὰ λαμβάνηται ὑπὸ σπουδαίαν ἐποψίν ἡ διαφορά τῶν δαπανῶν, δι' ὧν δύνανται νὰ πραγματοποιηθῶσιν αἱ εἰσπράξεις. Ἐπίσης, διδομένου τρόπου τινὸς φορολογίας, δέον, ἐν τῇ ἐφαρμογῇ αὐτοῦ, ν' ἀποφεύγηται πᾶσα ὑπερβολικὴ ἢ ἀνωφελὴς δαπάνη. Ὅπερ καθιστᾷ τὰς παρατηρήσεις ταύτας ἀξίας λόγου εἶναι ὅτι πολλαὶ κυβερνήσεις νομίζουσιν ἑαυτὰς τοσούτω μᾶλλον στερεῶς ἐδραιωμένας εἰς τὴν θέσιν των, ὅσην πλείονα ἀριθμὸν ὑπαλλήλων ἔχουσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν των. Μετὰ λύπης ἀποφασίζουσι νὰ ἐπαναφέρωσι εἰς τὸν αὐστηρῶς ἀναγκαῖον ἀριθμὸν τὸ προσωπικόν, τὸ ὁποῖον

μεταχειρίζονται· ἐκ τούτου δὲ ἔπονται διὰ τὰ πλήθη ὑπεραυξήσεις φόρων, ἐκ τῶν ὁποίων δίκαιον καὶ εὐκολον ἔθελεν εἶσθαι νὰ τὰ ἀπαλλάξῃ ἢ φρόνησις.

Εἰς τοὺς κανόνας τούτους δέον νὰ προστεθῇ πέμπτος ἀναφερόμενος ἐπίσης ὑπὸ τοῦ Ἀδάμ Σμιθ, ἀλλ' εἰς τὸν ὁποῖον οὗτος δὲν εἶδει ὅλην τὴν ὀφειλομένην αὐτῶ σημασίαν. Ὁ κανὼν οὗτος ἀπαιτεῖ ἵνα ἀφαιρῶνται ἀπὸ τοὺς φορολογουμένους τὰ μέσα τοῦ ν' ἀποφεύγῃσι τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐπιβαλλομένων αὐτοῖς ὑποχρεώσεων. Καὶ πράγματι, πᾶς φόρος, ἀφίνων εἰς τοὺς ποθοῦντας ν' ἀποφύγῃσι τὴν πληρωμὴν του πολυαριθμοῦς τρόπους ὑπεκφυγῆς, συνεπάγει ἄτοπα τῆς χειρίστης τάξεως. Τὰ πλήθη νομίζουσιν ὅτι αἱ τοῦ δημοσίου διατάξεις δὲν ἔχουσι ποτὲ ἀρκοῦσαν ἠθικὴν δύναμιν, ὥστε νὰ θεωρῶνται ἐντελῶς ὑποχρεωτικαί, καὶ, ἀφ' ἧς στιγμῆς δὲν δύνανται ν' ἀπαλλαγῶσιν αὐτῶν, εἶναι σπάνιον νὰ μὴν ἀποπειρῶνται νὰ τὸ ἐπιτύχῃσι. Ἐκ τούτου δὲ ἔπονται μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ δημοσίου ἀλληλομαχίαι πανουργίας, ψεύδους καὶ βίας, διαφθείρουσαι καθ' ὑπερβολὴν τὰ ἦθη. Ἡ ἔξις τοῦ ἀθετεῖν τοὺς νόμους καὶ ἀποστερεῖν τὸ Κράτος ἐκείνου τὸ ὁποῖον τῷ ὀφείλεται, συνεπάγει κλίσεις μέρος τῶν ὁποίων ἐπανακάμπει εἰς τὰς πράξεις τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου. Εἶναι γεγονός· ὅτι, ἐν ταῖς χώραις ἐκείναις, ἐν αἷς τὸ λαθρεμπόριον ἐξασκεῖται σταθερῶς, ἢ ἠθικὴ κατάστασις τῶν πληθυσμῶν συναισθάνεται τὴν βλαβερὰν τοῦ ἔργου αὐτοῦ ἐπίρροισαν.

Τοιοῦτοι εἰσὶν οἱ κανόνες, τοὺς ὁποίους ἕκαστος ὀφείλει νὰ συμβουλευῆται ὡσάκις πρόκειται περὶ φόρου. Οἱ ἀξιολογώτεροι εἰσὶν ἀναμφιβόλως οἱ ἀπαιτοῦντες τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἀναλόγου καὶ τὴν ἀφαίρεσιν παντὸς μέσου δυναμένου ν' ἀπαλλάξῃ τοὺς φορολογουμένους ἀπὸ τοὺς δασμοὺς τοὺς ἐπιβαλλομένους εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ νόμου. Ὁ μὲν εἰς ἀναφέρεται εἰς καθήκοντα δικαιοσύνης, τὰ ὁποῖα αἱ κυβερνήσεις ὀφείλουσιν νὰ ἐκπληρῶσιν, ὁ δ' ἕτερος εἰς τὴν

ἀνάγκην τοῦ ἀποδιώκειν ἐκ τῶν σπλάγγων τῶν κοινωνιῶν πᾶσαν αἰτίαν ἠθικῆς διαφθορᾶς. Ὅσπην προσοχὴν καὶ ἀν-παιτῶσιν οἱ ἄλλοι κανόνες τοὺς ὁποίους ἀνεφέραμεν, οὗτοι, παραβαλλόμενοι πρὸς τοὺς δύο τελευταίους εἰσὶ δευτέρου λόγου ἄξιοι καὶ, ἐν ἀνάγκῃ, δέον νὰ θυσιασθῶσιν εἰς τούτους.

Ἦδη τίνες εἰσὶν οἱ φόροι οἵτινες, ἐν τῷ οικονομικῷ καὶ ἠθικῷ συμφέροντι τῶν λαῶν, πρέπει νὰ προτιμῶνται; Τίνες εἰσὶν οἱ μᾶλλον σύμφωνοι πρὸς τὰ παραγγέλματα τῆς δικαιοσύνης καὶ οἱ παρεμποδίζοντες ὀλιγώτερον τὰς διηνεκεῖς προόδους τῆς δημοσίας εὐημερίας; Ἐξετάσωμεν τὸ θέμα τοῦτο ἐπὶ τῶν δύο γενικωτέρων διακρίσεων τῶν φόρων, τοῦτέστι τοὺς ἀμέσους, τοὺς ὁποίους αὐτοὶ οἱ φορολογούμενοι πληρῶνουν δι' ἴδιον λ)σμὸν, καὶ τοὺς ἐμμέσους, τοὺς ὁποίους προκαταβάλλουσιν ἄλλα πρόσωπα διὰ λ)σμὸν ἑτέρων.

Ἄ μ ε σ ο ι φ ὄ ρ ο ι.—Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπὸ τὴν προσω-νυμίαν αὐτὴν κατατεταγμένων φόρων εἶναι μέγας. Ἐξ αὐτῶν θέλομεν πραγματευθῆ περὶ μόνων τῶν ἔγγειων ὡς κατεχόντων παρ' ἅπασιν τοῖς ἔθνεσι τὴν πρώτην θέσιν.

Οἱ ἔγγειοι φόροι, ἐκτὸς ἂν ἢ ἐπιβολὴ τῶν εἶναι ὄλως ἐλαττωματικῆ, εἰσὶν ἐκτὸς πάσης ἀντιρρήσεως, εἴτε ἐφάπτονται ἀμέσως τοῦ καθαροῦ εισοδήματος τῶν γεωργικῶν παραγωγῶν, εἴτε ἔχουσιν ὡς βάσιν τὰς φυσικὰς ποιότητος καὶ τὰς χωρητικότητας, οἱ φόροι αὐτοὶ πληρῶνόμενοι ἐντὸς τοῦ μέτρου τῶν πλεονεκτημάτων τῶν προσαρτωμένων εἰς τὴν κυριότητα τῆς γῆς, εἰσὶν ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς ἀπάσας τῶν ἀναλογγῶν τὰς ἀπαιτήσεις. Ἐκτὸς τούτου, οἱ φόροι αὐτοὶ ἔχουσιν ἰδίους χαρακτῆρας καὶ ἀποτελέσματα, ἐφάπτονται τοῦ καθαροῦ εισοδήματος τῶν ἰδιοκτητῶν, καταλαμβάνουσιν ἐν μέρος αὐτοῦ καὶ τὸ μετατρέπουσιν εἰς ἔγγειον πρόσσοδον πρὸς ὄφελος τοῦ Κράτους· ἀλλ' εἰς τοῦτο περιορίζεται ἢ ἐπίπτωσις των, χωρὶς οὔτε αἱ τῆς καλλιεργείας δαπάναι, οὔτε ἢ τιμὴ τῶν προϊόντων, νὰ

ἐπηρεάζωνται ὑπ' αὐτῶν. " Ἄλλως θὰ συνέβαινε ἐὰν ὁ φόρος, μετὰ τὴν ἀπορρόφησιν ὀλοκλήρου τῆς προσόδου τοῦ κτήματος, ἀπῆτει πλείονα. Ἐν τῷ ἐσχάτῳ τούτῳ ἄκρῳ καὶ αὐτὴ ἡ γεωργικὴ βιομηχανία θὰ συνεισέφερε τὸ μέρος τῆς ἐκ τοῦ φόρου, ἢ δὲ ἐμπολαία ἀξία τῶν συγκομιδῶν δὲν θὰ ἐβράδυνε νὰ ὑψωθῇ ἀρχούντως ὥστε ν' ἀποζημιώσῃ τοὺς ἐξασκοῦντας τὴν βιομηχανίαν αὐτὴν διὰ τὰ ἐπιβεβλημένα βάρη εἰς τε τὰ κεφάλαιά των καὶ τὴν ἐργασίαν των. Ὁ λεθρία δὲ θὰ ἀπαίβαινε τοιαύτη κατάστασις πραγμάτων.

Ἄλλ' ἐὰν ἦναι βέβαιον, ἐξαιρουμένου τοῦ ἐσχάτου ἄκρου τὸ ὅποιον ἐσημειώσαμεν, ὅτι ὁ ἐγγειος φόρος πίπτει ὀλόκληρος εἰς βάρος τῶν ἰδιοκτητῶν, ἐὰν ἦναι προσέτι βέβαιον ὅτι τὸ ἀρχικὸν βάρος του τείνει πάντοτε πρὸς ἐλάττωσιν, συνεπεία τῆς φυσικῆς ἀυξήσεως τῶν μισθωμάτων, καθόσον τὰ πλήθη ἀυξάνουσι τὰς ζητήσεις των, τελειοποιεῖται δὲ ἡ γεωργικὴ τέχνη, οὐδὲν ἤττον εἰς τὴν ἐγγειον ἰδιοκτησίαν ὀφείλεται μεγάλη εὐλάβεια. Ἡ μᾶλλον ἡ ἤττον ἀκμάζουσα κατάστασις τῆς γεωργίας ἔχει πολλὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς προσόδου τοῦ δημοσίου πλούτου, ἐκτὸς τούτου ἡ γεωργία δεῖται πολυδαπάνων βελτιώσεων διὰ νὰ πολλαπλασιάσῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Αἱ μεταβολαὶ αἱ μᾶλλον ὠφελοῦσαι αὐτὴν δὲν ἐκτελοῦνται εἰμὴ δυνάμει τῶν κεφαλαίων τῶν παρεχομένων ὑπὸ τῶν ἰδιοκτητῶν, ὅποτε δὲ οὗτοι εἰσὶ λίαν ἐπιβεβαρυμένοι ὄχι μόνον τοῖς εἶναι δύσκολος ἡ οἰκονομία, ἀλλὰ τὸ μικρὸν εἰσόδημα, τὸ ὅποιον ἀπολαμβάνουν ἐκ τῶν κτημάτων των, ἐλαττόνει παρ' αὐτοῖς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ὑποβάλλωνται εἰς θυσίας δι' ἐπιχειρήσεις, τῶν ὁποίων ἡ ἐπιτυχία δὲν εἶναι ἐντελῶς ἐξησφαλισμένη.

Οὐσιώδης παρατήρησις ὡς πρὸς τὸν ἐγγειον φόρον εἶναι ὅτι, ἐπὶ τέλους, παύει ἀπὸ τοῦ νὰ ἦναι ἀληθὲς βάρος διὰ τοὺς πληρώνοντας αὐτόν. Τοῦ ἀποτελέσματος δὲ τούτου αἰτία εἰσὶν αἱ μεταβιβάσεις εἰς τὰ ὁποίας ὑπόκειται ἡ γῆ. Ἐκαστον τμήμα γῆς ἐπιβαρύνεται, συνεπεία τοῦ φό-

ρου, ὑπὸ προσόδου ἐπιφυλαττομένης εἰς τὸ Κράτος. Ἀγορασταὶ καὶ πωληταὶ τὸ γινώσκουσι, καὶ ἐν ταῖς συναλλαγαῖς των τὸ ὑπολογίζουσι, αἱ δὲ μεταξὺ αὐτῶν συμφωνούμεναι τιμαὶ κανονίζονται μόνον ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ μέρους τοῦ εἰσοδήματος τὸ ὅποιον, μετὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ φόρου, μένει καθαρὸν, δηλαδὴ ἀπηλλαγμένον παντὸς βάρους. Τούτου ἕνεκα ἐλεύσεται ἡμέρα καθ' ἣν οὐδεὶς πλέον θέλει δικαιοῦσθαι νὰ παραπονηθῆται διὰ τὴν ὑπαρξιν φόρου ὑπάρχοντος πρὸ τῆς ἐγκαταστάσεώς του εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ φορολογουμένου κτήματος, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ὑπαρξις, γνωστὴ εἰς αὐτόν, ἠλάττωσεν ἀναλόγως τὸ ποσὸν τῶν πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ κτήματος αὐτοῦ θυσιῶν.

Ἡ ἐννοία αὕτη ἐπιτάσσει νὰ μὴ μεταβάλληται ὁ ἐγγειος φόρος εἰμὴ μετὰ μεγίστης περισκέψεως. Πᾶσα ὑψωσις φόρου ἀφαιρεῖ ἀπὸ τοὺς ἰδιοκτήτας ὄχι μόνον μέρος τῶν εἰσοδημάτων τὰ ὁποῖα ἀπολαμβάνουσι, ἀλλὰ προσέτι μέρος αὐτοῦ τοῦ κεφαλαίου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπιπίπτει ὁ νέος φόρος ὁ εἰς αὐτοὺς ἐπιβληθείς. Ἐκ τοῦ ἐναντίου δὲ, τὸ ποσὸν αὐτὸ δὲν δύναται νὰ ἐλαττωθῇ χωρὶς νὰ δωρηθῇ εἰς αὐτοὺς πρόσδοδος ἀνήκουσα εἰς τὸ Κράτος, καὶ συγχρόνως τὸ κεφάλαιον αὐτῆς ταύτης τῆς προσόδου. Τοιαῦται μεταβολαὶ δὲν γίνονται χωρὶς νὰ συνεπάγῃσι βαρείας συνεπείας. Κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν οἱ φόροι προξενοῦσιν εἰς τὴν τάξιν τὴν κατέχουσαν τὴν γῆν ζημίας, αἱ τινες τὴν πτωχεύουσι, κατὰ τὴν δευτέραν τὴν πλουτοῦσι τρόπον τινὰ δωρεάν, κατ' ἀμφοτέρας δὲ ἐκτοπίζουσι τὰς ὑπαρχούσας θέσεις καὶ ἀλλοιοῦσι τὰς σχέσεις τῆς δυνάμεως καὶ τῆς περιουσίας τὰς ὑπαρχούσας μεταξὺ τῶν διαφόρων τάξεων τοῦ πληθυσμοῦ.

Ὁ ἐγγειος φόρος, μᾶλλον παρὰ πᾶς ἄλλος, δεόν νὰ μένη ἀμετάβλητος, δὲν πρέπει δὲ νὰ τροποποιηθῆται ποτὲ οὔτε τὸ σύνολον αὐτοῦ οὔτε, πρὸ πάντων, ἡ διανομὴ του. Ὅχι διότι ὁ χρόνος, ἐν τῇ πορείᾳ του, δὲν ἀλλοιόνη ἐπὶ τέλους τὰς ἀρχικῶς ὑπαρχούσας σχέσεις μεταξὺ τῶν εἰσοδημά-

των τῶν ἀπολαμβανομένων ἀπὸ ἕκαστον τμήμα γῆς καὶ τῆς μερίδος τῆς ἐκ τῶν εἰσοδημάτων αὐτῶν ἀνηκούσης εἰς τὸ Κράτος. Οὐδὲν τοσοῦτον εὐμετάβλητον ὅσον τὸ προϊόν τῶν κτημάτων καὶ τῶν γαιῶν· ὁδοὶ τεμνόμεναι, κατοικίαι πληθυσμῶν σχηματιζόμεναι ἢ αὐξανόμεναι, ἐπιστημονικαὶ ἀνακαλύψεις, τῶν ὁποίων ἡ ἐφαρμογὴ βελτιώνει γαίας ἰδιοζούσης ποιότητος, χίλιαί ποικίλαι αἰτίαι ἐπιφέρουσιν εἰς τινὰ μέρη τῆς χώρας πρόδοον μὴ δυναμένην νὰ ἐκτελεσθῇ ἐπίσης ἐπὶ ἄλλων μερῶν· ἐγγυὲς δὲ ἰδιοκτησιῶν αὐξανουσῶν κατὰ τὴν εὐφορίαν ὑπάρχουσιν ἄλλαι μένουσαι στάσιμοι. Λοιπὸν, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀναποφεύκτων τούτων γεγονότων, τίποτε δὲν ἐπιτρέπει τὴν μεταβολὴν τῆς διανομῆς τῶν φόρων, καὶ τὴν ἐπὶ τῶν τμημάτων τῆς γῆς τῶν καταστάσεων παραγωγικωτέρων ἐπιβολὴν μέρους τῶν φόρων τῶν ἐπιβαρυνόντων τὰς γαίας τῶν ὁποίων ἡ εὐφορία δὲν ἠϋξήσῃ.

Εἶναι οὐσιῶδες νὰ ἐνθυμώμεθα ὅτι ὁ ἐγγειος φόρος ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα νὰ ἰδρῦσῃ ἐπὶ τῆς γῆς προσόδους τῶν ὁποίων τὸ Κράτος καθίσταται δικαιοῦχον, δέον δὲ αἱ πρόσοδοι αὐταί, μένουσαι ἀναλλοίωτοι, νὰ μεταβαίνωσιν, ἀπὸ τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἐν ἀρχῇ ὑπέστησαν τὸ βᾶρος, εἰς αὐτὰς τὰς γαίας. Ὅθεν ὁ μεταβάλλων τὴν διανομὴν τῶν φόρων αὐτῶν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἀνακουφίσῃ τὰ τμήματα τὰ ἀποφέροντα ὀλιγώτερον, καὶ νὰ ἐπιβαρύνῃ ἐκεῖνα τῶν ὁποίων τὸ προϊόν ἠϋξήσῃ, ἐμποδίζει τὴν κίνησιν αὐτὴν καὶ, πράγματι, λαμβάνει ἀπὸ τοὺς μὲν διὰ νὰ δίδῃ εἰς τοὺς δὲ· ὑπὸ τὸ ἀπατηλὸν δὲ φαινόμενον ἀποδόσεως δικαιοσύνης εἰς τὰ πράγματα, πράττει ἀληθῆ ἀδικίαν εἰς τὰ πρόσωπα.

Ἐν χώρᾳ ἐνθα τὸ Κράτος ἤθελε νομίσει ὅτι δικαιούται νὰ μεταβάλλῃ τὸν ἐγγειον φόρον, ἢ ἀσφάλεια θὰ ἐξέλπειν ἀπὸ τὰς συναλλαγὰς, οὐδεὶς δὲ ἤθελε γινώσκει, καθ' ἣν στιχμὴν ἀγοράζει, ἐὰν τὸ καθαρὸν εἰσόδημα, τὸ σύνολον τοῦ ὁποίου προσδιορίζει τὴν τιμὴν τοῦ κτήματος, δὲν θὰ ἐλατ-

τωθῆ ἐντὸς ὀλίγου. Ἐκ τούτου δὲ ἤθελον προκύπτει ἀνησυχίαι, αἵτινες θὰ ἐπηρέαζον τὴν κυκλοφορίαν τῶν γαιῶν καὶ, ἐξ ἄλλου μέρους, ὁ φόβος τῆς αὐξήσεως τοῦ φόρου θὰ ἐπέφερε μεγάλην στασιμότητα εἰς τὰς γεωργικὰς ἐπιχειρήσεις. Ἐκαστος ἤθελε φοβεῖσθαι τὴν ἀπώλειαν μέρους τῶν κερδῶν, ἢ ἐλπίς τῶν ὁποίων προτρέπει αὐτὸν νὰ ὑποβάλληται εἰς δαπάναν πρὸς βελτίωσιν τοῦ κτήματος, ἢ δὲ γεωργία δὲν θὰ ἐλειτούργει μετὰ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ταχύτητος, αἵτινες εἰσὶν εἰς αὐτὴν ἀναγκαῖαι διὰ νὰ καταστῇ γόνιμος.

(Κατὰ *H. Passy*)

N. I. ΒΑΣΣΑΜΙΑΚΗΣ.

ΡΩΣΣΙΚΗ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΑ.

Ἐπάρχει εἰς ποταμὸς ἐν τῷ ὑπὸ τὸν Κζάρων ἀνατολικῷ τμήματι τῆς Εὐρώπης, τοῦ ὁποίου τὸ εὐρὺ λεκανοπέδιον εἶναι πλήρες ἐθνογραφικῶν ἀναμνήσεων καὶ ἐλπίδων. Ὁ ποταμὸς οὗτος εἶναι ὁ Βορυσθένης (*Dniéper*), τρίτος τῶν ἐν Εὐρώπῃ κατὰ τὸ μέγεθος, μετὰ τὸν Βόλγαν καὶ τὸν Δούναβιν, διατρέχων 2,300 χιλιόμετρα μέχρι τῶν ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ ἐκβολῶν του.

Ἐπὶ τῶν ὄχθων αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἄλλοτε ἰσχυρὸν κράτος Σκυθικόν, ἐν τῷ ὁποίῳ διέπρεψαν πολλοὶ συνοικισμοὶ Ἑλληνικοὶ, ἰδιαιτέρως δὲ ἀποικία τῶν Μιλησίων, ἐπονομαζομένη, καθ' Ἡρόδοτον, Ἄστυ Βορυσθενείτων (1).

(1) Βασιλεύων δὲ Σκυθῶν ὁ Σκύλης διαίτη μὲν οὐδαμῶς ἠρέσκειτο Σκυθικῇ, ἀλλὰ πολλὸν πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ μάλλον τετραμμένος ἦν ἀπὸ παιδείας τῆς ἐπεπαίδευτο. Ἐποίησε τε τοιοῦτο εὔτε ἀγάγοι τὴν στρατιὴν τῶν Σκυθῶν εἰς τὸ Βορυσθενείτων ἄστυ, (οἱ δὲ Βορυσθενεῖται οὗτοι λέγουσι σφέας αὐτοὺς εἶναι Μιλησίους,) εἰς τού-

Ἡ χώρα ὑπέστη πολλάς ἐν τῇ ποικιλίᾳ τῶν χρόνων καταστροφάς. Ὄταν ἐπῆλθε τὸ μέγα ρεῦμα τῶν ἐκ τῆς Ἀσίας πρὸς τὴν Εὐρώπην μεταναστεύσεων, ἐχρηρίμωσεν αὕτη ὡς μεγάλη τοῦ ἀνθρωπίνου γένους λεωφόρος. Βαθμηδὸν ἀπετελέσθη κράμμα τι ἐθνικὸν ἐκ παναρχαίων ἰθαγενῶν καὶ ἐκ τῶν ἐπιδραμόντων τέκνων τῆς ἀπωτέρας Ἀνατολῆς. Σκυῖται, Μογγόλοι, Τάταροι, Κοζάκοι, διαδοχικῶς ἐλεύθεροι ἢ δοῦλοι τῶν Νορμανδικῶν Βαρέγγων, τῶν Πολωνῶν καὶ τῶν Ρώσων, ἰδοὺ τὰ κεφαλαιωδέστερα στοιχεία, ἐξ ὧν ἀπετελέσθη ὁ λαὸς τῆς Οὐκρανίας, ὅστις βάσιν ἔχων τὸν Βορυσθένην ποταμὸν ἐξαπλοῦται πρὸς ἀνατολὰς μὲν μέχρι τοῦ Ταναΐδος (Don), πρὸς δυσμὰς δὲ μέχρι τῶν Καρπαθίων ὄρεων, ἐκτυλίσσει τὸν προορισμὸν αὐτοῦ περὶ τὴν 50ὴν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πλάτους μοῖραν.

Ὀλόκληρος ὁ ἐναλλάξ ἐνδοξος καὶ ἀτυχῆς οὗτος λαὸς ἀναβιβάζεται εἰς 20 περίπου ἑκατομμύρια, ἐξ ὧν 5 εἶναι ὑπὸ τὸ Αὐστριακὸν σκήπτρον ἐν τῷ κυβερνεῖῳ τῆς Γαλικίας (ἀπὸ τοῦ 1772), καὶ 15 ὑπὸ τὸ Ρωσικὸν (ἀπὸ τοῦ 1654 καὶ 1793) ἐν τοῖς κυβερνεῖσι τῆς Ποδολίαις, Κιέβου, Σερνιγόβης, Πολτάβας, Χερκόβης, Κούρσκης, Ὀρέλης καὶ Βορονέγης. Ἡ καταστροφή τῆς ἐλευθερίας του ἀνήκει μᾶλλον εἰς τὴν γεωγραφικὴν ἀποκατάστασίν του, διότι ἀποτελοῦσα αὕτη ταινίαν γῆς πλάτους 2—5 μοιρῶν ἔχει μῆκος πλεον τῶν 20. Τοιουτοτρόπως

τους ὅπως ἔλθοι ὁ Σκύλης, τὴν μὲν στρατιὴν καταλείπεσκε ἐν τῷ προαστεῖῳ, αὐτὸς δὲ ὅπως ἔλθοι εἰς τὸ τεῖχος, καὶ τὰς πύλας ἐγκληῖσαι, τὴν στολὴν ἀποθέμενος τὴν Σκυθικὴν, λάβεσκε ἂν Ἑλληνίδα ἑσθῆτα ἔχων δ' ἂν ταύτην ἠγόραζε, οὔτε δορυφόρων ἐπομένων, οὔτε ἄλλου οὐδενός· τὰς δὲ πύλας ἐφύλασσον, μή τις μὲν Σκυθέων ἴδοι ἔχοντα ταύτην τὴν στολὴν· καὶ τᾶλλα ἔχρατο διαίτη Ἑλληνικῆ, καὶ θεοῖσι ἱερὰ ἐποίεε κατὰ νόμους τοῦς Ἑλλήνων. Ὅτε δὲ διατρίψει μῆνα ἢ πλεον τούτου, ἀπαλλάσσετο, ἐνδὺς τὴν Σκυθικὴν στολὴν. Ταῦτα ποίεσκε πολλάκις· καὶ οἰκία τε ἐδείματο ἐν Βορυσθένει, καὶ γυναῖκα ἔγημε ἐς αὐτὰ ἐπιχωρῆην» (Ἡροδ. 4, 78).

κατόπιν τόσων ἄλλων αἱ Πολωνικαὶ καὶ Ρωσικαὶ ἐπιδρομαί, μικρὰν ἀπαντῶσαι ἀντίστασιν ἐπὶ γραμμῆς τόσον στενῆς καὶ τόσον μακρᾶς, ἐν τέλει κατίσχυσαν ὄλου τοῦ ἠρωϊσμοῦ, τοῦ ὁποίου ἦτο ἀξία ἢ ὁμολογουμένη Οὐκρανικὴ ἀνδρεία.

Ἐχω ὑπ' ὄψιν παλαιὸν χάρτην τῆς Εὐρώπης, ἐν τῷ ὁποίῳ χαράσσεται ἡ περιφέρεια τῆς ἀπολεσθείσης χώρας. Ὁ διαμελισμὸς τῆς εἶναι ἀρχαιότερος τοῦ Πολωνικοῦ, καὶ συνεπληρώθη ὑπὸ τούτου. Ἐπομένως ἀνήκει εἰς τὴν μεγάλην σειρὰν τῶν ἐθνολογικῶν ζητημάτων ἡ ἐποχὴ τῆς ἐπανόδου τοῦ Οὐκρανικοῦ ἔθνους ἐν τῇ πολιτικῇ ζωῇ. Ἄρα γε ἡ σημαία τῶν ἐθνικοτήτων ἐντεῦθεν μὲν εἶναι ἀλήθεια ἐκεῖθεν δὲ ψεῦδος;

Ἐπιθεώρησις τις τῶν ἐθνικῶν τῆς Οὐκρανίας φαινομένων εἶναι ἀπαραίτητος εἰς τόσον εὐρείαν μελέτην. Ἐὰν ἐν αὐτοῖς ὑπάρχωσι στοιχεία ζωῆς, δὲν ὑπάρχει δύναμις ἐν τῷ κόσμῳ, ἥτις νὰ ἀναβιβάσῃ τὴν ὑποταγὴν ὑπεράνω τῶν περιστάσεων, τὰς ὁποίας ἡ Θεία Πρόνοια πέμπει ἐκάστατε εἰς τὴν ἀγίαν θυγατέρα τῆς, τὴν ἐλευθερίαν. Ἡ ἱστορία εἶναι πλήρης τοιούτων θαυμασίων. Ἄς διανοιξώμεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος μίαν σελίδα αὐτῆς.

Οἱ Κοζάκοι τῆς Οὐκρανίας ἐξηγοῦσι τὸ μεγαλείτερον μυστήριον τῆς Ρωσικῆς δυνάμεως. Ἀφ' ἧς ἔνεκεν τοῦ παππικοῦ προσηλυτισμοῦ μεγάλη μερὶς αὐτῶν διέρρηξε τοὺς πρότερον ὑφισταμένους πρὸς τὴν Πολωνίαν ὁμοσπονδιακοὺς τῆς πατρίδος των δεσμοὺς, κατέστησαν δραστηριώτατος μοχλὸς εἰς τὰς χεῖρας τῆς Ρωσικῆς αὐτοκρατορίας. «Ἄνευ ἐκείνων λέγει ὁ *Cyprien Robert*, δὲν ἠδύνατο αὕτη νὰ ὑπάρξῃ. Ἡ εὐθυμὸς ζωηρότης, ἡ τόλμη, τὰ ριψοκίνδυνα ἤθη τῶν πολεμιστῶν τούτων ἀποτελοῦσι φυσικὴν τινα μετάβασιν μεταξύ τοῦ σοβαροῦ, φλεγματικοῦ καὶ οἰκιακοῦ χαρακτῆρος τοῦ Μοσκοβίτου καὶ τῆς θερμῆς φύσεως τῶν νομαδικῶν τῆς Ἀσίας τέκνων. Ἐὰν ἀπὸ τριῶν ἑκατονταετηρίδων ἡ Ρωσσία ἀδιακόπως ἀπωθῆ τὸ

Ἀσιατικὸν στοιχεῖον πρὸς τὰς ἀπωτέρας ἐρήμους, τὸ ὀφείλει εἰς τὰς μεμακρυσμένας ἐκδρομὰς καὶ τὸ ἀκοικιακὸν πνεῦμα τῶν ριψοκινδύνων Κοζάκων. Εἰς Κοζάκος παρέδωκε τὴν Σιβηρίαν εἰς τοὺς Κζάρους. Ὁ λαὸς οὗτος ἀναγκάζει εἰς ἡσυχίαν τὰς Ταταρικὰς χώρας, ἐν ᾧ χρόνῳ χρησιμεύει συγχρόνως καὶ ὡς ἀγροτικὸς διδάσκαλος αὐτῶν. Ὁ Κοζάκος ἐνεργεῖ τὴν ἀστυνομίαν οὐχὶ μόνον ἐντὸς τῶν νομαδικῶν καὶ βαρβαρικῶν ἐρήμων, ἀλλὰ καὶ ἐντὸς τῶν ὀργανισμένων ἐπαρχιῶν καὶ ἐντὸς τῶν πρωτεύουσῶν ἐτι εἶναι ὁ *omnis homo* τῶν Κζάρων.»

Ὀλίγον ἐνδιαφέρει ἡ ἀριθμητικὴ ἐξακρίβωσις τοῦ ὑπάρχοντος νῦν ἀμιγθοῦς ἐν τῇ Οὐκρανίᾳ Κοζακικοῦ στοιχείου. Αἱ μέχρι τοῦ παρελθόντος αἰῶνος μικραὶ στρατιωτικαὶ δημοκρατίαι τῶν Ζαπορόγγων καὶ τῶν Σερνομόρων εἶναι ἐγχώρια προϊόντα. Ἀνακινήσατε τὸ χῶμα τὸ ὁποῖον τὰς ἐθρεψεν. Θὰ ἰδῆτε ὅτι δὲν ἐξηφανίσθη ἀκόμῃ ἢ ἐξ αὐτοῦ ζωή. Ἐν γένει αἱ ἀλλοιώσεις, τὰς ὁποίας ὑπέστη ὁ ἀρχαῖος ἐθνικὸς χαρακτήρ, διατελοῦσιν εἰς ἀρμονίαν πρὸς τὴν φυλετικὴν ἰδιοφυίαν. Οἱ κάτοικοι τῆς Ρωσικῆς Οὐκρανίας μετωνομάσθησαν ὑπὸ τῶν Ρώσων Μικροὶ Ρῶστοι· ἔμειναν ὅμως ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ἦσαν, ἀπόγονοι δηλαδὴ τοῦ *Mazepa* (1), ὅστις εἶναι ὁ τελευταῖος τῆς Οὐκρανικῆς ἐλευθερίας ἥρωας.

Μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς κυρίως Ρωσσίας καὶ τῆς Οὐκρανίας ὑπάρχει τοιαύτη διαφορά, ὅσην μόλις Θὰ ἐπέτρεπεν ἡ ἰδέα τῆς εἰς τὰς φλέβας ἀμφοτέρων συναντήσεως Σλαβικοῦ αἵματος. Ἐν τῇ διασπορᾷ καὶ τῇ ἐπιμι-

(1) Ἰγνωστὴ εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Βύρωνος ὑμνηθεῖσα λαϊκὴ παράδοσις, καθ' ἣν ἡ μὲν ζυλοτυπία ἔδωσε τὸν Μαζέππαν ἐν Πολωνίᾳ ἐπὶ τῆς ράχους ἀγρίου ἵππου, ἡ δὲ τύχη μετέγαγεν αὐτὸν δεδεδεμένον ἐν Οὐκρανίᾳ. Τὸ ἀκριβὲς εἶναι ὅτι κατὰ τὸ 1687 ὁ Μαζέππας ἐξελέχθη Ἐπίσκοπος τῆς Οὐκρανίας, καὶ ὅτι παρέσχε πολλὰ πράγματα εἰς τὸν ἐπικυρίαρχον αὐτῆς Πέτρον τὸν μέγαν. Ἀλλὰ τὸ ἔθνος ἦτο πρὸ καιροῦ καταδεδεικασμένον ὑπὸ τῶν πολιτικῶν ἀμαρτιῶν αὐτοῦ.

ξία τῶν ἐθνῶν, ἡ ποιότης καὶ ποσότης τῶν μορίων τοῦ αἵματος εἶναι ζήτημα δευτερεύον. Προηγεῖται πάντοτε ἡ φύσις τῆς ψυχῆς, τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ἦθος τοῦ λαοῦ, ἵνα μετὰ τῶν ἱστορικῶν παραδόσεων οἰκοδομήσωσιν ἐπὶ στερεᾶς πέτρας τὴν ἐθνικὴν ὁμογένειαν. Ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην αἱ ἐπόμεναι ἐθνολογικαὶ διαφοραὶ ἔχουσι διακεκριμένην σημασίαν.

Κατὰ τὸν *Malle-Brun* οἱ κυρίως Ρῶσοι διεσπαρμένοι ἐπὶ Οὐνικῶν καὶ Φιννικῶν χωρῶν διευτυπώθησαν μᾶλλον ἐπὶ τοῦ χαρακτήρος τούτων· ἐντεῦθεν αἱ πυρραὶ τρίχες, αἱ ἄγριαι φυσιογνωμίαι καὶ αἱ ὀπωσοῦν κτηνώδεις αἱ ἀπαντώμεναι μεταξὺ τῶν χωρικῶν τῆς κυρίως Ρωσσίας, ὁ κάτοικος τῆς ὁποίας εἶναι ἀπληστος, ἄνθρωπος τοῦ συμφέροντος, πανοῦργος καὶ ὀλίγον εὐθύς εἰς τὰς πρὸς τοὺς ξένους συναλλαγὰς του· εἶναι δόλιος καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν καθὼς δὲ ἔλεγεν ὁ μέγας Πέτρος, ἀπαγορεύων οὗτος τὴν εἴσοδον τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ του, τὸ ἔπραττε πρὸς τὸ ἑαυτῶν συμφέρον, ἵνα τοὺς διασώσῃ ἀπὸ τοῦς ὄνυχας τῶν ὑπηκόων του. — Ἀπ' ἐναντίας ὁ κάτοικος τῆς Οὐκρανίας γενικῶς ἔχει ὀφθαλμοὺς μελανοὺς ἢ καστανόχρους, κόμην βοστρυχίζουσαν, ὠραιότερον πρόσωπον, ἀνάστημα ὑψηλότερον, φωνὴν μελωδικωτέραν· ἔχει τι ἐμπιστευτικὸν καὶ γενναῖον, δὲν φροντίζει περὶ τῆς αὔριον καὶ, ἀπολαμβάνων τὰς γλυκύτητας τοῦ κλίματος του, ἐπιστρέφει εἰς τὴν ἐργασίαν ὠθούμενος ὑπὸ τῆς ἀνάγκης. Ἀφίνει τὸ ἐμπόριόν του εἰς χεῖρας τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ τῶν κυρίως Ρώσων, οἵτινες συνήθως ἐκμεταλλεύονται τὴν καλὴν του πίστιν.

Ἐν γένει ὁ λαὸς τῆς Οὐκρανίας ἔχει πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον, εἶναι εὐθυμὸς, νοήμων καὶ ἄξιος μεγαλειτέρας ἐθνικῆς ἐπιδόσεως. Ἡ γλῶσσα του ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Καυκάσου μέχρι τῶν Καρπαθίων καὶ μέχρι τῆς Βίλνας ἀρχτικῶς, οὕσα μᾶλλον εὐλύγιστος, ἡχηρὰ καὶ ἀρμονικὴ τῆς

κυρίως Ρωσικῆς γλώσσης. Ὀλίγαι γλώσσαι εἶναι ὅσον αὐτὴ πλούσιαι εἰς δημοτικὰ ἄσματα.

Ἡ φιλολογία τῆς Οὐκρανικῆς χώρας εἶναι στενωῶς συνδεδεμένη πρὸς τὴν ἐθνικὴν ὑπαρξίν αὐτῆς. Κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν τῆς ὑποφαίνονται αὐτονομικαὶ τάσεις. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται ἡ καταδρομὴ, τὴν ὁποίαν ἀπηνῆς ὁ Ρωσικὸς αὐτοκρατορισμὸς καταφέρει ἐναντίον τῆς. Αἱ τάσεις αὗται χαρακτηρίζονται ὑπ' αὐτοῦ ὡς δημοκρατικαί· τὸ ἀκριβὲς εἶναι ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀρχίζει ἡ ἐκδήλωσις των μᾶλλον διὰ τῆς ἀποκεντρωτικῆς ἐπόψεως.

Ἐννοῶ ὅτι τὸ μέλλον τῶν μεγάλων αὐτοκρατοριῶν κρέμαται ἐκ τῆς συγκεντρωτικῆς ἰσχύος αὐτῶν. Ἄλλ' ἡ δύναμις τῶν πραγμάτων εἶναι ἀνωτέρα τοῦ συμφέροντος τῶν προσώπων. Οἱ ἐν τῇ Οὐκρανικῇ χώρᾳ ἐγκατασταθέντες εὐγενεῖς τῆς Πολωνίας καὶ μεγάλοι γαιοκτῆται τῆς Ρωσσίας μικρὸν βᾶρος δύνανται νὰ ἀσκήσωσιν ἐν τῇ κοινωνικῇ πλάστιγγι. Ἡ ὅλη διεύθυνσις ἀνήκει πρὸς τὸ μέρος τοῦ λαοῦ, ὅστις ἔχει τὸ ἰδανικὸν αὐτοῦ. Ποῖον εἶναι τὸ ἰδανικὸν τοῦτο; Ἐρωτήσατε τὴν κυριαρχοῦσαν φυλὴν, ἥτις ἐν μὲν τῇ Πετροπόλει καταργεῖ τὸ Οὐκρανικὸν τμῆμα τῆς Γεωγραφικῆς Ἀκαδημίας, ἐν δὲ τῇ Οὐκρανίᾳ καταδιώκει τοὺς λογίους αὐτῆς, ἀπαγορεύει τὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ ἐκ τῶν σχολείων καὶ ἐκ τῶν θεάτρων, θραύει τὰ πιεστήρια τῆς καὶ ἀποκλείει τὰ ἔξωθεν ἐρχόμενα βιβλικὰ καὶ ἐφημεριδογραφικὰ προϊόντα τῆς.

Καταδυνάστευσιν χειροτέρου εἴδου δὲν γνωρίζει ἡ ἱστορία τῶν πεπολιτισμένων χρόνων. Ὄταν λαὸς τις δὲν εἶναι κύριος τῆς γλώσσης του, μένει ἀμφίβολον τίνος ἐτέρου ἀγαθοῦ δύναται νὰ εἶναι. Ὑποθέτω ὅτι τοιαύτη διοικητικὴ εἶναι τὰ μάλιστα συγχωνευτικὴ, καὶ ἀναγνωρίζω τὴν ἄκραν σημασίαν τῆς ἐν αὐτοκρατορίᾳ ἀριθμώσῃ 112 φυλάς καὶ 40 γλώσσας. Ἐγείρεται ὁμῶς τὸ ζήτημα κατὰ πόσον εἶναι ἀπαραίτητον νὰ δουλώνη τις τόσους λαοὺς, ἵνα ἀπειλῆ διὰ τῆς ἐκκαμινεύσεώς των ἐτέρους.

Ἐπανέρχεται οὕτως ἡ ἐννοια τῆς δυνάμεως τῶν πραγμάτων. Οἱ μὲν ἰσχυροὶ τῆς γῆς ἀνάπτουσι τὸ πῦρ τῆς συγχωνευτικῆς καμίνου, αἱ δὲ περίοδοι τοῦ χρόνου τροποποιοῦσι τὰς τύχας αὐτῆς. Ἀκούω ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Οὐκρανίας ἐγένοντο ἤδη Ρῶσοι. Ἡ γλῶσσα των ὁμῶς μαρτυρεῖ περὶ τοῦ ἐναντίου· αὐτοὶ δὲ ὀνομάζουσιν ἑαυτοὺς Ρουθῆνους. Ἄλλ' ἡ ἀντίρρησις ἐξακολουθεῖ, διότι ἐπὶ τέλους οἱ Ρῶσοι καὶ οἱ Ρουθῆνοι εἶναι πρὸς ἀλλήλους, ἀγνοῶ τίνος πλαγίου βαθμοῦ, συγγενεῖς. Ἔστω. Μήπως ἡ συγγένεια εἶναι λόγος ἵνα καταφάγωσιν οἱ πρῶτοι τοὺς δευτέρους;

Βεβαίως δὲν ἔχω σκοπὸν, ἵνα ἐκ τῆς ἀγρίας ταύτης ἐπόψεως εἰσέλθω εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς πανσλαβιστικῆς πολιτικῆς, ἥτις, διὰ τοσοῦτων μηχανορραφιῶν προσπαθοῦσα νὰ ἐκρωσίσῃ τοὺς Βουλγάρους, ὑποκρίνεται ὅτι λησμονεῖ τοὺς ὑπὸ τὸ Αὐστριακὸν σκῆπτρον Ρουθῆνους, μεθ' ὅλα τὰ ἀξιούμενα διπλώματα τῆς ρωσικότητος αὐτῶν. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἕκαστος ἐνεργεῖ κατὰ τὰς εὐκολίας τῶν καιρῶν, καὶ ὅτι ἐν τῷ κολοσσαίῳ πολιτικῷ σώματι, ὅπερ συνηθροίσθη μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀσίας, ὑπάρχουσι πολλαὶ ἐθνολογικαὶ δυσαρμονίαι, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ Οὐκρανικὴ μετὰ τῶν 15—20 ἑκατομμυρίων τῆς εἶναι προωρισμένη ἐν μέλλοντι, κατὰ τὸ μᾶλλον ἥττον μεμακρυσμένη, νὰ πρωταγωνιστήσῃ.

ΑΓΓΛΙΚΟΙ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ.

Κατὰ τὰς ἐπισήμους στατιστικὰς πληροφορίας οἱ ἐν ἐνεργείᾳ σιδηρόδρομοι τοῦ Ἠνωμένου Βασιλείου τῆς Μεγάλης Βρετανίας ὑπελογίζοντο τῇ 31 Δεκεμβρίου 1875

εις μήκος 16,658 Ἀγγλικῶν μιλίων, ἐκ τῶν ὁποίων 8898 ἦσαν ἐπὶ διπλῶν ἢ πλειόνων γραμμῶν, καὶ 7760 ἐπὶ μιᾶς. Ἐκ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ αὐτοῦ 11789 μίλια, ἐξ ὧν πάλιν 4460 ἐφ' ἀπλῆς γραμμῆς, ἀνελόγουν τῇ Ἀγγλίᾳ, — 2721, ἐξ ὧν τὰ 1661 ἐφ' ἀπλῆς γραμμῆς, τῇ Σκωτίᾳ, — καὶ 2148, ἐξ ὧν 1639 ἐφ' ἀπλῆς γραμμῆς, τῇ Ἴρλανδίᾳ. Ἀπὸ τῆς 31 Δεκεμβρίου 1874 μέχρι τέλους τοῦ 1875 τὸ μήκος τῶν σιδηροδρόμων ἠύξησε κατὰ 209 μίλια ἤτοι 1,27 τοῖς οἰο. Ἐνῶ τὸ ὅλον μετοχικὸν κεφάλαιον ἐν τέλει τοῦ 1874 ἀνήρχετο εἰς 609,895,931 λιρῶν στερλιῶν, κατὰ μόνον τὸ ἔτος 1875 ἠύξησε κατὰ 20,327,563 λιρ. στερλ. ὥστε ἔφθασε τὸ σημαντικὸν ποσὸν 630,223,494 λιρ. στερ. ἤτοι 15 διλιοῦνια καὶ 755 ἑκατομμύρια φράγκων.

Ὑπολογιζομένου ὅτι ἡ ὅλική δαπάνη τῶν 16,658 μιλίων ἀνῆλθεν εἰς 630,223,495 λιρ. στ. βλέπομεν ὅτι δι' ἕκαστον μίλιον ἐξωδούθησαν κατὰ μέσον ὄρον 37,800 λιρ. στ. ἤτοι φράγκα 945,000.

Ἐν ἔτει 1875 ἕνεκα ἀνεπαρκῶν εἰσοδημάτων γραμμῶν τινῶν, εἰς ἐνυποθήκους μετοχὰς διὰ 7,667,081 λιρ. στερλ. καὶ εἰς ἀπλᾶς μετοχὰς διὰ 35,678,393 λιρ. στερ. οὐδὲν ἐπληρώθη μέρισμα. Τὸ κατὰ μέσον ὄρον μέρισμα τῶν ὅλων ἐν Ἀγγλίᾳ σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἀνῆλθεν εἰς 3,72 τοῖς οἰο.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ταξειδουσάντων ἐπὶ τῶν Ἀγγλικῶν σιδηροδρόμων ἀνῆλθεν εἰς 506,975,234 ἀνθρώπων, ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου μετεβιβάσθησαν 200,069,654 τόνοι ἐμπορευμάτων καὶ ὀρυκτῶν.

Τοιαύτη εἶναι ἡ γενικὴ ἐπὶ τῆς Ἀγγλικῆς σιδηροδρομίας βιομηχανικὴ τοῦ ἔτους 1875 ἔννοια. Ὅπισθεν αὐτῆς κρύπτονται τὰ πορίσματα τοῦ ἐθνικοῦ πλοῦτου καὶ αἱ περαιτέρω εἰς ἀνάπτυξιν αὐτοῦ οἰκονομικαὶ δυνάμεις, τῶν ὁποίων τὴν τελειοτέραν εἰκόνα ἀποτελεῖ ἡ συγκοινωνία.

Α. Γ. ΣΚΟΥΖΕΣ.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.

Εἰς πᾶσαν ἐποχὴν τὸ περὶ τὰ στρατιωτικὰ τμήματα τῆς Κυβερνητικῆς Οἰκονομίας ὑπῆρξε τὸ σημαντικώτερον ἐν τῇ ὅλῃ διαχειρίσει τῶν δημοσίων πραγμάτων. Πρὸς αὐτὸ διευθύνεται τὸ κύριον τῶν ἐθνικῶν προϋπολογισμῶν, τῶν ὁποίων δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ μεγαλειτέρα καταβόθρα. Τὸ ἐνδιαφέρον αὐτοῦ ἐν τῇ νεωτέρᾳ περιόδῳ λαμβάνει ὁσημέραι ἐυρύτεραν ἀνάπτυξιν. Καὶ ὅμως ἡ μελέτη τοῦ κλάδου τοῦτου τῆς διοικήσεως περικαλύπτεται ὑπὸ τεχνικῶν δυσχερειῶν, τῶν ὁποίων ἡ τακτοποίησις ἀνήκει εἰς τοὺς εἰδικούς περὶ τὰ στρατιωτικὰ ἀνθρώπους. Διότι τί σημαίνουσιν οἱ κανόνες τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης, ὅταν τοὺς διασχίζει τὰ ἕξος τῆς στρατιωτικῆς;

Ἐνῶ δὲ πολὺ πρέπει νὰ ἐλπίζῃ τις ἐκ τῆς προόδου τῶν καιρῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων, ἀρέσκει μοι τὸ ἐξῆς δεῖγμα τοῦ παρελθόντος, ὅπερ δανείζομαι ἐκ τῆς πρώτης τοῦ Κυβερνήτου διοικήσεως. Μόλις ἐλθὼν οὗτος εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπισκέπτεται κατὰ Φεβρουάριον 1828 τὸ Ναύπλιον, καὶ παραλαβὼν αὐτὸ ἐκ τῆς προηγουμένης ἀναρχικῆς καταστάσεως, διορίζει τὸν Κάρολον Ἐυδέκ ἀρχηγὸν τῶν φρουρίων καὶ ἐμπιστεύεται εἰς αὐτὸν τὴν στρατιωτικὴν τῆς περιφερείας οἰκονομίαν.

Ἡ διαχείρισις διήρκεσεν ἐν ἔτος ἐν τῷ μέσῳ περιστάσεων, τὰς ὁποίας κατὰ πᾶν βῆμα ἡ καλὴ θέλησις εὔρισκεν ἐναντίας εἰς τὴν τακτοποίησιν καὶ τὴν ἀποτελεσματικότητα τοῦ ἔργου. Καὶ ὅμως ἐν τῷ βραχεῖ ἐκείνῳ χρονικῷ διαστήματι συνετελέσθησαν πολλὰ. Δὲν ἀμφιβάλλω δὲ ὅτι πολλοὶ τῶν νῦν ἐνδιαφερομένων ἐπὶ τῆς στρατιωτικῆς παρασκευῆς τοῦ ἔθνους θὰ εὔρωσι τὰ μάλιστα διδακτικόν τὸ ἐπόμενον μέρος τῆς πρὸς τὸν Κυβερνήτην ἀπὸ 3 Ἰουλίου 1829 ἐκθέσεως.

Ἐξοχώτατε.

Οἰκονομία τοῦ Ἀργοῦ Κόλπου.—Ἡ ἐνδεῖα τῶν χρηματικῶν πόρων ἦτο μεγάλη καὶ γενική. Ἡ Υ.Ε. μ' ἐπεφόρτισε τὴν οἰκονομίαν τοῦ Ἀργοῦ Κόλπου καὶ ἄλλων τινῶν μικρῶν εἰσοδημάτων ὡς τῶν Μύλων τοῦ Ἄργου καὶ τοῦ Ναυπλίου (οἵτινες μετὰ ταῦτα παρεχωρήθησαν ὅλως διόλου διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν στρατευμάτων), τῶν ἐν Μύλοις μαγαζίων, τοῦ Κανταρίου, τῶν Ἰχθυοτροφείων, κλπ. Ἐπροσπάθησα νὰ θάλω κάποιαν τάξιν εἰς τοῦτον τὸν κυκεῶνα καὶ εὐτύχησα νὰ εὕρω ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀνθρώπους ἀξιούς· κατήργησα τὰς λεγομένας ἐπιτροπὰς, αἱ ὁποῖαι εὐκολύνουσαι τὴν δολιότητα, στεροῦσι τὸν τίμιον ὑπουργὸν τὰ μέσα νὰ ἀποδείξῃ τὸ ἐντιμὸν τῆς διαγωγῆς του.

Ἡ εἰσπραξίς τῶν δικαιωμάτων ἐνηργεῖτο ἀκριβῶς κατὰ τὴν διάταξιν, τὴν ὁποίαν μ' ὄλα ταῦτα δὲν θέλω νὰ ἐπαινέσω ὡς ἐντελῆ. Τὸ δὲ ἀποτέλεσμα ἐστάθη ὅτι τὰ εἰσοδήματα ταῦτα, ἐνῶ ἐνοικιασθέντα κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος δὲν ἔδιδον εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον μετρητὰ, εἰ μὴ μόλις τριάντα χιλιάδας γροσίων, ἀνέβησαν ἐπέκεινα τοῦ ἡμίσεως μιλλιονίου εἰς τοὺς δώδεκα μῆνας τῆς διαχειρίσεώς μου. Τὸ κατόρθωμα τῆς σημαντικῆς ταύτης αὐξήσεως πρέπει νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν ἐπιτηδειότητα καὶ ἀφιλοκέρδειαν τῶν ὑπαλλήλων μου, τοὺς ὁποίους συνιστῶ εἰς τὴν εὐνοίαν τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐπισκευαὶ καὶ οἰκοδομαί, Νοσοκομεῖα καὶ στρατῶνες.— Διὰ τῆς αὐξήσεως τοῦ εἰσοδήματος τούτου, ἀποκτηθέντος, νὰ εἶπω οὕτω ἀπροσδοκῆτως, ἠδυνάμην χωρὶς νὰ ἐνοχλήσω τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον νὰ ἀρχίσω τὴν κατασκευὴν τῶν ἀναγκαιτέρων ἐπιδιορθώσεων, τῶν ὀχυρωμάτων ὅσον καὶ τῶν πολεμικῶν οἰκοδομῶν καὶ κατοικιῶν, τῶν καταχαλασμένων ἀπὸ τοὺς παλαιούς οἰκῆτορας. Ὁ στρατὸν τοῦ Πλατάνου, ὁ τοῦ κανονοστασίου τῆς Ἰερᾶς, τὰ ὠραῖα μαγαζεῖα, καὶ ὁ στρατὸν τῶν Πέντε Ἀδελφίων διορθώθησαν ὅπως οὖν, καὶ ἐνταυτῷ ἤρχισεν ἡ κατασκευὴ ἐθνικῶν φούρνων διὰ τὴν φρουράν.

Διὰ τῆς συνδρομῆς τῶν ἀνδρῶν Νησιωτῶν ἐχόντων τὴν ἕξιν τῆς καθαριότητος εἰς τὰς ἰδίας των οἰκίας, καὶ μὲ τὴν βοήθειάν τινων αἰχμαλώτων Τουρκοαράβων, οἵτινες ἐπληρόνοντο, ἐτρέφοντο καὶ ἐνδύοντο διὰ τοῦ κόπου των, κατωρθώθη ὀγκύωρα ἡ ἐκκαθάρισις τοῦ φρουρίου τοῦ Ἰτζκαλέ ἀπὸ τοὺς σωρούς τῶν ἐρείπιων καὶ τῶν χαλασμά-

των ὡς καὶ ἡ τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν κανονοστασίων. Ἀνοικοδομήθη τὸ κρημνισμένον μέρος τοῦ ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου κανονοστασίου, καὶ ἐφρόντισα τὴν σύστασιν νοσοκομεῖου Στρατιωτικοῦ, μεταχειρισθεὶς ἐπὶ τούτῳ παλαιὸν ἐρείπιον διὰ τὸ εὐκράες τοῦ ἀέρος καὶ τὴν καλὴν του θέσιν. Τὸ νοσοκομεῖον τοῦτο ἔχει σήμερον κρεβάτια διὰ 42 ἀσθενεῖς· ἔχει ἀρχιατρὸν, φαρμακοποιὸν, ἐπιστάτην, γραίας τινὰς διὰ τὸ μαγειρεῖον καὶ τὸ πλύσιμον καὶ τακτικὴν φαρμακείαν. Ἡ διατροφή τῶν ἀσθενῶν, συμπεριλαμβανομένης μάλιστα καὶ τῆς ἀγορᾶς τινων ἰατρικῶν, δὲν φέρει καμμίαν δαπάνην εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον, διότι πληρόνεται ἀπὸ τοὺς δέκα παράδες καὶ ἀπὸ τὸ ψωμί, τὰ ὁποῖα καθ' ἑκάστην ἀφαιροῦνται ἀπὸ ἑκάστον νοσοκομούμενον στρατιώτην. Οἱ λογαριασμοὶ θεωροῦνται κατὰ μῆνα. Προστίθεται δὲ ἤδη εἰς αὐτὸ νέος θάλαμος διὰ 16 κρεβάτια, καὶ ἕνας τόπος διὰ τὴν φαρμακείαν, τοὺς φαρμακοποιούς καὶ τὸ χημικὸν ἐργαστήριον. Νοσοκομεῖον ἐσυστήθη προσέτι εἰς Ἀκροκόρινθον καὶ Ἄργος. Συσταίνεται δὲ ὅσον οὕτω καὶ Νοσοκομεῖον διὰ τοὺς ἀπομάχους, καὶ ἐν ἄλλο εἰς τὰς Πάτρας.

Ὁ οἶκος τοῦ φρουράρχου ἐπεσκευάσθη ἐκ νέου. Μία παλαιὰ ἀποθήκη μετεσχηματίσθη εἰς καλὸν καὶ ὠραῖον στρατῶνα, ὅπου μέχρι τοῦ Μαρτίου μηνὸς 1829 εὔρον ἄσυλον τρεφόμενα, ἐνδύόμενα καὶ ἐκπαιδευόμενα 250 ὄρφανὰ, ἐξ ὧν τὰ μὲν ἐσυνάχθησαν εἰς τοὺς δρόμους τοῦ Ναυπλίου διὰ τῆς ἐπιμελείας τοῦ συνταγματάρχου Πίτσα, τὰ δὲ ἐστάλησαν ἀπὸ τὸ στρατόπεδον παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἄλλα ἐπανῆλθον ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν, ἢ συνέρρευσαν πανταχόθεν. Οἱ κατὰ τὸν Ἰτζκαλέ διεσταρμένοι οἰκίσκοι διορθώθησαν διὰ κατοικήσιν τῶν ἀξιωματικῶν. Δύο οἰκοδομήθησαν ἐκ νέου, καὶ ἤδη κτίζεται δεύτερος ὠραῖος Στρατὸν διὰ ἕνα τάγμα, ἐπάνω εἰς παλαιούς Ἐνετικούς τοίχους. Ἐπεδιορθώθησαν πρὸς τούτοις ὅλαι αἱ μεγάλαι στέρναι, καὶ ἐξωμαλλίσθησαν τόποι διὰ νὰ χρησιμεύωσιν εἰς τὰς γυμνάσεις τῆς φρουρᾶς. Ὁ ὀπλισμὸς τῆς ἀξιολόγου ταύτης θέσεως διορθόνηται ἤδη ἐκ νέου. Ὁ δὲ Κύριος Μύλλερ, ὅστις ἦτο φρούραρχος τοῦ Ἰτζκαλέ, ἐδείχθη ἀξίος τῆς εὐαρεστήσεως τῆς Κυβερνήσεως.

Τοῦ Παλαμηδίου τὰ ὀχυρώματα καὶ οἰκίσματα ἐκαθαρίσθησαν καὶ ἐπεδιορθώθησαν εἰς τρόπον, ὥστε, ὁμοῦ μὲ τινὰς οἰκίας νεωστὶ οἰκοδομηθείσας, ὑπάρχει ἐκεῖ κατοικήσις καθαρωτάτη δι' ἕνα τάγμα μὲ στρατιωτικὰ κρεβάτια καὶ ἕλα τὰ ἀναγκαῖα· καὶ ταῦτα δὲ μὲ ὀλιγώτατα

ἐξοδα. Ὁ Κύριος Ράϊκος εὐηρέστησε κατὰ πάντα εἰς τὴν Κυβέρνησιν διὰ τῶν ἀξιολόγων του ὑπηρεσιῶν.

Εἰς τὸ Ἄργος κατεσκευάσθη ὑπὸ τὴν ἐπιστάσιν τοῦ Κ. Φωτάκη, εἰς τὰ ἐρείπια ἐνὸς γαλασμένου χανίου, εὐρύχωρος Στρατὸν διὰ 3 ἢ 4 λόχους τοῦ ἵππικοῦ, ὅστις ἀποτελειοῦται ἤδη μὲ τὴν προσθήκης μιᾶς οἰκίας διὰ τὸ Νοσοκομεῖον, καὶ στεγασμάτων διὰ τὰς ἀποθήκας.

Ὀπλοθήκη.—Μία τῶν πρώτων φροντίδων μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς εὐταξίας εἰς τὸ Ναύπλιον ἦτο νὰ συναχθῶσι τὰ διεσκορπισμένα λείψανα τοῦ πυροβολικοῦ, καὶ ἄλλων πραγμάτων ὀπλισμοῦ καὶ πολεμικῆς παρασκευῆς. Βοηθούμενος ἀπὸ τοὺς Ψαρριανοὺς Ναύτας, τοὺς ὑπὸ τὸν ἀνδρεῖον πλοίαρχον Νικόδημον, ἔκαμα καὶ εὐγαλαν ἀπὸ τὴν θάλασσαν πέντε μορτάρια μὲ τὰς ἀμάξια τῶν, ἀπὸ χυτὸν Ἀγγλικὸν σιδήρον, ὡς καὶ τρία σπρίγματα λιθοβόλων μορταρίων ξυλίνων. Ἐφρόντισα τὴν καταμέτρησιν καὶ τὴν κατάταξιν εἰς σωροὺς τῶν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ διεσπαρμένων σφαιρῶν, τὴν κάθαρσιν τῆς ὀπλοθήκης, ὅπου εὐρίσκοντο ἑκατοστύες τινὲς τουφεκίων, βαρέλια καὶ κιβώτια περιέχοντα δισάκια, πύλους, πυροτεχνήματα, πυρίτιδα, πέτρας τουφεκίων κτλ. ἐπισωρευμένα χωρὶς τάξιν κἀμμίαν.

Μετὰ ταῦτα, αἱ ἀποθήκαι τῶν Μεθάνων εὐκαιρώθησαν ἐδῶ. Ἡ διεύθυνσις τῆς ὀπλοθήκης ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν λοχαγὸν κύριον Σνίτσεϊν καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἀπεκατεστάθη εὐταξία, κατεστρώθησαν κατάστιχα, σύλλογοι ἐργατῶν ἐσχηματίσθησαν, νέα ἐργαστάσια κατεσκευάσθησαν, καὶ τὸ νέον τοῦτο κατάστημα ὄχι μόνον ἐχορήγει τὰ ὅπλα εἰς τὸ Τακτικὸν Σῶμα, τὸ ὁποῖον ἐτριπλασιάσθη, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τὰς 3,000 τουφεκίων σκωριασμένων ἐδιορθώθησαν ἐκεῖ καὶ ἐδοκιμάσθησαν. Τὰ ὀπλοστάσια ἐγεμίζοντο, καὶ τὴν παροῦσαν ὥραν εὐρίσκονται, ἐκτὸς τοῦ διὰ τὸ Τακτικὸν Σῶμα διορισμένου πλήρους ὀπλισμοῦ, καὶ 8,000 περίπου νέα τουφέκια, ἐξ ὧν αἱ μὲν 3,000 ἐδόθησαν ἀπὸ τὴν Γαλλίαν, αἱ δὲ 4,340 ἠγοράσθησαν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως.

Ἄριστον ὄπλισμα συγκείμενον ἀπὸ σπαθία, λόγχαι, πιστόλια, καραβίνας καὶ ἐπιστάγματα πλήρη διὰ 220 ἵππεῖς, τὰ ὁποῖα ἡ Κυβέρνησις ἠγόρασε ἀπὸ τὴν Γαλλίαν, εὐρίσκονται εἰς τὴν ὀπλοθήκην, καὶ εἰς τὸ κατάστημα τῆς ἐπι τῶν ἐνδυμάτων ἐπιτροπῆς.

Ἐπεσκευάσθησαν τρία κανόνια τῶν 6, καὶ τρία ὀβούζια τῶν 12,

μόνα λείψανα πεδινῶ πυροβολικοῦ, ἕως οὗ ἡ μεγαλοδωρία τῶν Γάλλων μᾶς ἐχορήγησεν Λίγυπτιακὸν κανονοστάσιον συγκείμενον ἀπὸ ἐξ κανόνια τῶν 6, καὶ ἕτερον ἀπὸ ἐξ ὀβούζια ἄρεινά μὲ ὄλην τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν καὶ πολεμεφόδια.

Τμήμα ἀξιολόγων ἐργατῶν Γάλλων, ἐνωμένων μὲ τοὺς ὀλιγαριθμούς ἐδικούς μας, ἐνασχολεῖται νὰ ἀνακαινίσῃ τὸ βαρὺ πυροβολικὸν τοῦ φρουρίου, καὶ ἐντὸς ὀλίγου οἱ προμαχῶνες θέλουν ἐφοδιασθῆ μὲ τὰ ἀναγκαῖα πυροβόλα καταλλήλου χωρητικότητος, αἱ δὲ κανονάμαξαι καὶ τὰ σκεῦη αὐτῶν θέλουν εἶσθαι ἢ διόλου νέα, ἢ ἐπισκευασμένα ὀλοτελῶς.

Ἡ Κυβέρνησις ἐπῆρξεν ἀπὸ τὸ φρούριον τοῦτο 34 κανόνια ἄρειχάλικα διαφόρου μεγέθους ἀχρηστα, τὰ ὁποῖα ἀνεπληρώθησαν ἀπὸ καλά κανόνια ἐκ σιδήρου χυτοῦ.

Δὲν ἤμπορῶ νὰ τελειώσω τὸ ἄρθρον τοῦτο χωρὶς νὰ ἐπαινέσω πρεπόντως τὸν ἐμφρονα ζῆλον καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ λοχαγοῦ κυρίου Σνίτσεϊν, ὡς καὶ τοῦ ὑπολοχαγοῦ Βουρχέτου τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Γάλλων ἐργατῶν. Ὁ καταλυματίας κύριος Ὀδων ἔβαλε τάξιν καὶ σαφήνειαν ἀξιολίμητον εἰς τὰ κατάστιχα τῆς Ὀπλοθήκης, εἰς τὰς ἀποθήκας καὶ τὸ ὀπλοστάσιον, τὸ ὁποῖον μέλλει νὰ μετατεθῆ εἰς τὸν Ἰτζκαλὲ, διότι οἱ τόποι τῆς Ὀπλοθήκης εἶναι ὑγροὶ, καὶ ἐκ τούτου ἡ διατήρησις τῶν ὀπλῶν ἐπιφέρει πολλὴν δαπάνην.

Τακτικὸν Σῶμα.—Διὰ τὴν εἰς Γαλλίαν ἐπιστροφήν τοῦ Συνταγματάρχου Κυρίου Φαβιέρου, τὸ Τακτικὸν Σῶμα ἔμεινε χωρὶς ἀρχηγόν, καὶ ἡ Γ. Ε., ἂν καὶ διαμαρτυρηθέντα, ἐπεφόρτισεν εἰς ἐμὲ τὴν γενικὴν τούτου τοῦ σώματος διεύθυνσιν. Διμαρτυρήθη κατὰ τῆς ἀρχηγίας ταύτης, διότι ἐγνώριζα ὅλον τὸ βᾶρος αὐτῆς, καὶ δὲν τὴν ἀνεδέχθη παρὰ διότι πρὸς τὸ παρὸν δὲ ὑπῆρχε τῆς ἀνωτάτης τάξεως ἀξιωματικὸς ἄλλος, δυνάμενος ἢ θέλων νὰ τὴν ἀναδεχθῆ.

Τὸ Σῶμα ἐσύγκειτο τὴν 4 Ἰουνίου 1828 ἀπὸ 930 στρατιώτας καὶ ἀπὸ 21 ἵππους μὲ κἀμπασσοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ φιλέλληνας. Ἡ δὲ Γ. Ε. εἶδεν εἰς ποίαν κατάστασιν ἦτο τὸ στράτευμα τοῦτο διὰ τὰς προλαβούσας δεινὰς περιστάσεις καὶ εἰς μόνην τὴν σταθερότητα καὶ τὴν ἀφασίωσιν τοῦ Συνταγματάρχου Φαβιέρου, ὅστις τὸ διετήρησεν ἀναμέσον μυρίων ὄσων δυσχερειῶν, ἐχρεωστούσεν ἡ Ἑλλὰς τὴν διαμονὴν τοῦ Τακτικοῦ Σώματος.

Ἐπροσπάθησα νὰ φυλάττεται ἡ πειθαρχία, καὶ νὰ στερεωθῆ ἡ πολεμικὴ οἰκονομία. Ἐφρόντισα νὰ πληρόνωνται τακτικὰ ὁ μισθὸς

καὶ τὸ σιτηρέσιον τῶν στρατιωτῶν, διὰ τὴν παύσιν τὸ πρῶτον καὶ κύριον αἴτιον τῆς δυσαρρεστίσεως τῶν στρατιωτῶν. Ἐλθὼν εἰς Ἀγγίναν πρὸς ἀνάκτησιν τῆς υγείας μου, ὠφελήθην ἀπὸ ταύτην τὴν εὐκαιρίαν διὰ τὴν παρουσιάσω εἰς τὴν Κυβέρνησιν σχεδίασμα ἀπλῆς καὶ εὐκρινούς μεθόδου οἰκονομίας, ἐκπονηθείσης ἀπὸ τὸν κύριον Σωγιᾶ, καὶ διὰ τὴν προτείνω διατάξεις τιμᾶς θεμελιωμένας εἰς βάσεις ἐπὶ τῶν ὀπείων τὰ ἀσφαλισθῆ ἢ κατὰ ττασις τῶν ἀξιωματικῶν καὶ τοῦ στρατιώτου, καὶ οὕτω τὰ προσηλωθῶν ἀμφοτέρω εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν.

Ἡ Κυβέρνησις μὲ συνέδραμε, καὶ ὅσον αἱ περιστάσεις τὸ ἐσυγχώρουν. Μὴ δυναμένη ἀκόμη ν' αὐξήσῃ τὸν ὀλίγον μισθὸν τῶν ἀξιωματικῶν, τοὺς ἀνεκούφιζε μὲ φιλοδώρημα ἐτησίου ἐνδύμασις, τόσον ἀναγκαιότερον, ὅσον δὲν ἦτο δυνατόν εἰς τοὺς ἀξιωματικούς τὰ προμηθευθῶσι καὶ αὐτὴν τὴν ἀπλουστάτην ἐνδύμασίαν μὲ τὸν μικρὸν αὐτῶν μισθόν. Μετὰ ταῦτα ἡ Κυβέρνησις αὐξήσῃ τὸν μισθὸν δι' ὅλους τοὺς στρατιωτικούς βαθμούς.

Αἱ ὑγειονομικαὶ προφυλάξεις εἶχαν ἐμποδίσει τὴν στρατολογίαν. Ὅταν ἐπαύσαν, ἔστειλα ἀξιωματικούς εἰς τὰς νήσους διὰ τοῦτο τὸ ἔργον. Αἱ πύλαι τοῦ Ναυπλίου ἠνοιχθῆσαν τὴν 24 τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἄρχισεν ἡ αὐξήσις τοῦ Σώματος.

Ἐψηφίσθη ὁ σχηματισμὸς πυροβολικοῦ τάγματος ἀπὸ 6 λόχους, ἀρχηγὸς τοῦ ὀποίου διορίσθη παρὰ τῆς Υ. Ε. ὁ Συνταγματάρχης Κύριος Πιερῆς. Τὸ ὑπάρχον πυροβολικὸν ἐχρησίμευσεν ὡς βάση. Πολὺς καιρὸς καὶ μέσα παντοῖα χρειάζονται διὰ τὴν σύστασιν τεχνικοῦ τινος σώματος εἰς ἓνα τόπον, ὅπου λείπει ἡ ἐπιστημονικὴ καὶ πολεμικὴ ἐκπαίδευσις. Διὰ τοῦτο εἶναι συγγνώμης ἀξίον, ἐὰν τὸ πυροβολικὸν ἀπέχη πολὺ ἀπὸ ὅ,τι ἔπρεπε νὰ ᾖ. Τὸ προσωπικὸν συμποσοῦται εἰς 419 ἀνθρώπους. Ὅγδοήκοντα ἡμίονοι ἀποτελοῦν τὴν πυροβολικὴν παρασκευὴν.

Ἀφοῦ τὸ Α' καὶ Β' τάγμα, ἐξ ὧν ἀλληλοδιαδόχως ἐσύγκειτο ἡ Φρουρὰ τοῦ Ναυπλίου, ἠύξησαν ἀρκετὰ, διετάχθη καὶ ἐξετελέσθη ἡ συμπλήρωσις τοῦ τρίτου τάγματος ἀπὸ 6 λόχους, καὶ κατὰ τὴν πρώτῃν Ἀπριλίου ἐσχηματίσθη τὸ τέταρτον τάγμα ἀπὸ 4 λόχους.

Τὸ πεζικὸν συμποσοῦται τὴν σήμερον εἰς 1800 ἀνθρώπους.

Τὸ ἵππικὸν ἐστάθη εἰς Ἄργος, ἀφοῦ ἢ εἰς Ναύπλιον παρουσία του ἐπαύσε πλέον, μετὰ τὴν αὐξήσιν τοῦ δευτέρου τάγματος, νὰ ᾖ ἀναγκαία. Ἐσχηματίσθη δὲ εἰς Ἴλας, ἀνὰ δύο λόχους, κατὰ

τὰ τέλη Αὐγούστου. Ἄλλ' ἢ στρατολογία καὶ ἡ σύναξις τῶν ἵππων ἀπῆντησε πολλὰς δυσκολίας. Ἀρκετὸν καιρὸν εἶχομεν μόνον 44 ἵππους, ὅταν ὁ Γαλλικὸς στρατὸς, ἐκτὸς τῶν ἐπισαγμάτων καὶ τοῦ καθοπλισμοῦ, παρεχώρησεν εἰς ἡμᾶς 227 ἵππους, καὶ ἄλλοι ἠγορήσθησαν εἰς τὸ στρατόπεδον. Τότε λοιπὸν ἐσχηματίσθη εἰς δύο Ἴλας ἀνὰ δύο λόχους ἐκάστη. Τὴν σήμερον συμποσοῦνται 270 ἵπποι.

Καλὸν ἤθελεν εἶσθαι, γιναμένων οἰκονομιῶν ἐπὶ τοῦ ὑποθετικοῦ λογαριασμοῦ, τὰ ἐξοδεύονται αὐταὶ κατὰ μῆνα εἰς ἀγορὰς ἀλόγων, ὥστε ὄχι μόνον ἡ παροῦσα δύναμις νὰ μὴ ἐλαττωθῆ, ἀλλὰ καὶ τρίτη ἴλη, εἰ δυνατόν, νὰ σχηματισθῆ, διὰ τὴν ὀποίαν ὅλα τὰ ἀναγκαῖα εὐρίσκονται εἰς τὰς ἀποθήκας.

Διὰ τὴν σχηματισθῆ τὸ πλήρωμα 4 περαμάτων, τρία ἐκ τῶν ὀπείων φέρουσιν ἓνα κανόνι εἰς τὴν πρόραν, διοργανίσθη ἐν σώμα τακτικῶν ναυτῶν, οἵτινες, γυμναζόμενοι, ὀπλιζόμενοι καὶ ἐνδυνάμενοι ὡς στρατιῶται, δὲν ἀπαιτοῦσι πλειότεραν δαπάνην παρ' ὅσην ἓνας ἀπλοῦς τακτικὸς στρατιώτης, καὶ ὑπηρετοῦσι καλῶς. Ὁ λόχος συμποσοῦται εἰς 58 ναύτας μετὰ δύο ἀξιωματικῶν, καὶ ἠμποροῦσε νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πλήρωμα μιᾶς Γολλέτας, τῆς ὀποίας εἶγε μεγάλην χρεῖαν τὸ σῶμα, ὡς εἶναι διασκορπισμένον, μάλιστα διὰ τὰς μετακομίσεις. Δὲν θέλουσι λείπει δὲ νεοσύλλεκτοι διὰ τὰ περάματα.

Ὁ λόχος τῶν ἀπομάχων ἔμεινεν εἰς Μέθανα, ἕως ὅτου δυνήθῃ ἡ Κυβέρνησις νὰ προσδιορίσῃ τόπον κατάλληλον δι' αὐτοὺς. Ἐπροσπάθησα νὰ τοῖς προμηθεύσω ἓνα Ἰατροχειροῦργον. Τὸ δὲ νοσοκομεῖον των, ἐπειδὴ ἀρχῆθεν ἐχρησίμευε διὰ τὸ ναυτικόν, ἐσυστήθη εἰς τὸν Πόρον, διὰ τὴν ἔλλειψιν τόπου εἰς Μέθανα. Ἀλλὰ, κατὰ τὰ νεωστὶ διαταχθέντα, τὸ μέγιστον μέρος τῶν ἀπομάχων θέλουσι ἔλθῃ εἰς τὸ Φρούριον τοῦ Πόρου, τὸ παρ' ἑμοῦ κτισθὲν εἰς τὸ ἐπὶ τῆς εἰσόδου τοῦ λιμένας νησιδίου. Θέλουσι δὲ μείνει εἰς Μέθανα οἱ ὑπανδρευμένοι μόνον.

Ἐκ τοῦ τακτικοῦ Σώματος παραμένουν εἰς Ναύπλιον 9 λόχοι πεζικοῦ, 1 θαλασσιῶν, 1 ἐργατῶν, 3 πυροβολιστῶν, — εἰς Ἄκροκόρινθον 2 λόχοι πεζικοῦ, 1 πυροβολιστῶν, — εἰς Ἄργος 2 λόχοι ἵππικοῦ, — εἰς Τριπολιτζάν 2 λόχοι ἵππικοῦ, — εἰς Μονεμβασίαν 1 λόχος πεζικοῦ, — εἰς Γραβοῦσαν 1 λόχος πεζικοῦ, — εἰς Πάτρας καὶ τὸ Καστέλι Μωρέως 6 λόχοι πεζικοῦ, 1 λόχος πυροβολιστῶν, — εἰς Ναύπακτον καὶ τὸ Καστέλι τῆς Ρούμελης 3 λόχοι πεζικοῦ, 1 λόχος πυροβολιστῶν, — εἰς Πόρον καὶ Μέθανα 1

λόχος ἀπομάχων.—Τὸ σύνολον εἰς δώδεκα φρούρια παραμένουν 22 λόχοι πεζικοῦ, 6 λόχοι πυροβολικοῦ, 4 λόχοι ἵππικοῦ, 1 λόχος ἀπομάχων, 1 λόχος θαλασσιῶν, 1 λόχος ἐργατῶν.

Ὅλα ταῦτα τὰ στρατεύματα ἔχουν ὁμοίμορφον ἐνδυμασίαν καὶ εἶναι καλῶς ὀπλισμένα. Ἔχουν τζόχινον ἱμάτιον, περιθωράκιον ἑαρινόν, τέσσαρας ὑποδύτας καὶ τέσσαρα περιπόδια, ἓνα μανδύαν, ἓνα πιλὸν, ἓνα πῖλον. Τὰ δὲ ὑποκάμισα καὶ τὰ πέδιλα προμηθεύονται διὰ κοινοῦ ἐράνου τῶν στρατιωτῶν. Γυμνάζονται καθ' ἑκάστην κατοικοῦν καλοὺς καὶ καθαροὺς στρατῶνας, παντοῦ ὅπου ἡ φροντίς μου ἤμπόρσεν νὰ ἐξαρκέσῃ. Ἔχουν κρεβάτια καὶ ἡ Κυβέρνησις ὑπεσχέθη νὰ τοὺς προμηθεύσῃ ἀχυροστρώματα καὶ σκεπάσματα, πράγμα ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον καὶ εἰς τὴν καθαριότητα καὶ εἰς τὴν διατήρησιν τῶν ἐνδυμάτων. Συσταίνονται συσσίτια, διὰ νὰ τρέφονται οἱ στρατιῶται ὑγιεινὰ καὶ μὲ ὀλίγην δαπάνην. Πανικῶν καὶ ὑποδημάτων ἀποταμιεύματα γίνονται. Ἡ διάθεσις τοῦ Τακτικοῦ Σώματος εἶναι καλὴ, καὶ ὅταν ἐκδοθῇ ἡ πέρη τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας διάταξις, καὶ μοιρασθοῦν ἀντίτυπα αὐτῆς εἰς ἕκαστον ἀξιωματικόν, τότε θέλουν ἐξαλειφθῇ τὰ σφάλματα, ὅσα πράττονται ἀκόμη ἔτι δι' ἔλλειψιν καλῆς προαιρέσεως, ἀλλὰ ἐξ ἀγνοίας.

Εἶναι ἐλπίζομενον, ὅτι ἀπογραφὴ δικαία θέλει συσταθῆ ἀντὶ τοῦ τωρινοῦ τρόπου τῆς στρατολογίας. Διὰ τούτου μόνον τοῦ μέσου τὸ ἀπὸ 3,000 ἤδη συνιστάμενον Σῶμα δύναται νὰ αὐξηθῇ ἕως εἰς τὸν βαθμὸν τὸν ἀπαιτούμενον ἀπὸ τὰ συμφέροντα τῆς Ἐπικρατείας καὶ ἀπὸ τὰς περιστάσεις.

Ἡ ἐπὶ τῆς ἐνδυμασίας Ἐπιτροπὴ.—Ἡ ἐπὶ τῆς ἐνδυμασίας ἐπιτροπὴ ἐσυστήθη διὰ λόγους οἰκονομίας καὶ διὰ τὸ ὁμοίμορφον τῶν ἐνδυμάτων. Αὕτῃ ἐπαγρυπνεῖ τὰς παρακαταθήκας τῶν τζόχων, τῶν πανικῶν κτλ., καθὼς καὶ τὰς παρακαταθήκας τῆς στρατιωτικῆς ἀποσκευῆς. Ἔχει εἰς τὰς ἀποθήκας τῆς σήμερον τζόχας διὰ ἱμάτια 1500 στρατιωτῶν καὶ ἐπέκεινα. Κατὰ μῆνα δίδεται λεπτομερῆς λογαριασμὸς τῶν παρακαταθηκῶν τούτων κατ' ὀλίγον οἱ ράπτοντες τὰ στρατιωτικὰ τελειοποιοῦνται καὶ τὰ ἐνδύματα θὰ γίνωνται καλύτερα.

Κεντρικὸν παλεμικὸν Σχολεῖον. — Ἡ Ἰ. Β. γνωρίζουσα πόσον εἶναι ἀναγκαῖοι εἰς τὸ Τακτικὸν Σῶμα ἀξιωματικοὶ πεπαιδευμένοι, διέταξε τὴν συστάσιν ἐνὸς καταστήματος, ὅπου, ὑπὸ τὸ ὄνομα «Εὐελπίδαι», εἰσάγονται οἱ υἱοὶ τῶν προκρίτων τῆς Ἑλλάδος, καὶ τῶν καλῶς ὑπηρετησάντων τὴν πατρίδα, διὰ νὰ λαμβάνουν οἱ

νέοι οὗτοι ἀνατροφὴν ἀρμοδίαν εἰς τὴν κατάστασίν των, καὶ συμφωνοῦν μὲ τὸν πολιτισμὸν, τὸν ὁποῖον σπουδαίως ζητεῖ ἡ Ἑλλάς.

Κατ' ἀρχάς, τὸ κατάστημα τοῦτο ἀπῆντήσε πολλὰς δυσκολίας ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν ὅμως τοῦ Ὑποσυνταγματάρχου κυρίου Πιῶζι ἐπροχωρεῖ μὲ μεγάλα εὐρήματα εἰς τὴν τελειοποίησίν του, καὶ ἡ Ἑλλάς δύναται νὰ ἐλπίσῃ, ὅτι θέλει ἰδεῖ ἀπὸ τὸ σχολεῖον τοῦτο ἐξερχομένους ἀξιωματικούς μὲ γνῶσιν καὶ μὲ ἀγάπην τῶν χρεῶν των, καὶ ἱκανοὺς νὰ διαπρέψουν ὑπηρετοῦντες τὴν πατρίδα των.

Τὸ κατάστημα τοῦτο περιλαμβάνει ἐξ ἀξιωματικῶν, τρεῖς διδασκάλους καὶ σαράντα μαθητάς.

Ἰδοῦ, Ἐξοχώτατε Κυβερνήτα, τὰ ἀποτελέσματα ὅσα ἡ πρὸς ἐμὲ ἐμπιστοσύνη τῆς Ἰ. Β. καὶ τὰ χορηγηθέντα μοι παρ' αὐτῆς μέσα μ' ἐσυγχώρησαν νὰ παρουσιάσω εἰς Αὐτὴν μετὰ ἐτήσιον ὑπουργίαν, τὴν ὁποίαν διέκοψε κατ' ἐπανάληψιν ἡ ἀρρωστία τοῦ σώματός μου. Ἡ φιλάσθενός μου, περισσότερον παρὰ πᾶσαν ἄλλην αἰτίαν μὲ ἠνάγκασε τελευταῖον νὰ ζητήσω τὴν παραίτησίν μου. Εὐτυχία καὶ χαρὰ εἰς ἐμὲ, ἂν οἱ σύντροφοί μου καὶ ἐγὼ ἐδυνήθημεν νὰ κατασταθῶμεν χρήσιμοι εἰς τοῦτον τὸν περιώνυμον τόπον, ἀφίνοντες σημεῖα τινὰ τῆς φιλοπονίας μας, ἱκανὰ νὰ διατηρήσουν καλὴν μνήμην τοῦ ὀνόματός μας μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων.

Εἰμὶ μὲ βαθύτατον σέβας Τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος
ταπεινότατος καὶ εὐπειθέστατος
ΚΑΡΟΛΟΣ ΕΥΔΕΚ.

ΤΟΥΡΚΙΚΟΝ ΧΡΕΟΣ.

Τὸ χρέος τῆς Ὀθωμανικῆς ἐπικρατείας ἀνήκει εἰς τὴν γενικωτέραν ἐννοίαν τῆς Εὐρωπαϊκῆς ὑπάρξεως αὐτῆς. Εἶναι ἀληθές ὅτι ἐσταμάτησε πρό καιροῦ ἡ πληρῶμή των τόκων του, προφανῶς ὅμως εὐθύνονται μᾶλλον αἱ περιστάσεις ἢ ὁ βαθμὸς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει διοικητι-

κῆς τοῦ πταίσματος τούτου ἐπιγνώσεως. Ἀπόδειξις τὸ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν συνομολογηθὲν ἐν Ἀγγλίᾳ δάνειον τῶν 5 ἑκατομ. λιρ. στερλ., τὸ ὁποῖον, ἀνεξαρτήτως τῶν πολυτρόπων δανειστικῶν δελεασμάτων, τῶν κινουμένων τὴν φιλοκέρδειαν τοῦ κεφαλαιούχου, ἔχει πολὺ ἀνώτερον συμπτωματικὸν χαρακτῆρα διεθνoῦς ἐν τῇ οἰκονομικῇ συνδέσμῳ.

Οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ δανεισται τῆς Τουρκίας ἠγανάκτησαν διὰ τὰς ἐπελθούσας καθυστερήσεις τῶν τόκων, ἐνέπνευσαν συλλαλητηρια ἐχθρικώτατα πρὸς τὸν δυστυχοῦντα ὀφειλέτην, ἐκ τῶν ὁποίων οὐκ ὀλίγον ὠφελήθη ἐν τῇ κοινῇ γνώμῃ τῆς Εὐρώπης ἡ πανσλαβιστικὴ φιλανθρωπία, ἐπὶ τέλους εἶδον τὸ ἐντὸς τῆς σκηνῆς. Τότε ἐνεθυμήθησαν ὅτι πρόκειται περὶ ὀφειλέτου πέντε διλιουνίων δραχμῶν, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἥμισυ σχεδὸν χρεωστεῖται εἰς τὴν Ἀγγλίαν, καὶ ὅτι ὁ Βόσπορος καὶ ὁ Ἑλλήσποντος κεῖνται πολὺ πλησιέστερον τοῦ Προῦθου ἢ ὅσον ἐπιτρέπει ἡ ἀσφάλεια τῆς αἰωνίας ταύτης τῶν θαλασσῶν ὁδοῦ. Τὰ νέα 5 ἑκατομμύρια λιρ. στερλ. ἀνήκουσιν εἰς τὴν οἰκονομικο-γεωγραφικὴν ταύτην ἔννοιαν, εἶναι πρώτη τρόπον τινα, χύσις 3—5 τοῖς 0]0 πρὸς σωτηρίαν τοῦ ὑπολοίπου καὶ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς πρόδρομος τῆς περαιτέρω ἱστορικῆς ἀναπτύξεως τῶν πραγμάτων τῆς Ἀνατολῆς· διότι ὅπου τὸ βαλάντιον τοῦ κεφαλαιούχου ἐκεῖ καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, ὅπου δὲ αὕτη ὀμιλεῖ δὲν βραδύνει τὸ συμφέρον νὰ ὀργανίσῃ.

Ἀρμόζει τοιοῦτοτρόπως ἡ ἔρευνα περὶ τοῦ σημείου, εἰς ὃ εἶχε φθάσει μέχρι τῆς συνομολογήσεως τοῦ τελευταίου δανείου ὁ Τουρκο-ευρωπαϊκὸς τῶν χρημάτων σῶδεσμος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὀφείλομεν εἰς πρόσφατον μελέτην τοῦ K. Mercet πληροφορίας πλείστου διαφέροντος.

Κατ' αὐτὰς τὰ πάγιον χρέος τῆς Ὀθωμανικῆς ἐπικρατείας συμποσοῦται εἰς 200,000,000 λιρ. στερλ. (5 διλιούνια φρ.), ἐκ τῶν ὁποίων 25 ἑκατομ. εἶναι τοποθετημένα

εἰς χεῖρας κεφαλαιούχων βιούντων ἐν Τουρκίᾳ, καὶ 175 ἑκατομ. εἰς χεῖρας κεφαλαιούχων τῆς Εὐρώπης. Ἐκ τῶν τελευταίων 90 ἑκατομ. ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, 35 ἑκατομ. εἰς τὴν Γαλλίαν, 20 ἑκατομ. εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ τὴν Γερμανίαν, 15 ἑκατομ. εἰς τὸ Βέλγιον καὶ τὴν Ὀλλανδίαν, 15 ἑκατομ. εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ὁ ὑπολογισμὸς οὗτος βεβαίως ἔχει τὴν ἀξίαν τῆς προσεγγίσεως· οὐδεμίᾳ δὲ κατ' αὐτὸν παρατήρησις περὶ τὰς οὐσιωδῶς μικρὰς ἐν ἄλλαις χώραις ποσότητας Τουρκικῶν χρεωγράφων.

Ἐὰν ἀπὸ τῆς διεθνoῦς ταύτης ἐπόψεως τῶν δανειστικῶν ἐπὶ τῆς Τουρκικῆς αὐτοκρατορίας συμφερόντων μεταβῶμεν εἰς τὴν ἐσωτερικὴν, παρατηροῦμεν ὅτι τὰ ἐσωτερικὰ δάνεια τῆς χώρας ἀναβιβάζονται εἰς 17 ½ ἑκατομμύρια λιρῶν Τουρκικῶν. Ἴδου πῶς κατατάσσονται ταῦτα ἐν τῇ προμνησθείσῃ μελέτῃ· α) 4 ½ ἑκατομ. λιρ. Τουρκ. δανεισθέντα εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὑπὸ τῶν τραπεζικῶν καταστημάτων τῆς Κ)πόλεως· β) 1 ἑκατομ. λ. Τ. χρέη τῶν ἀνακτόρων πρὸς διαφόρους· γ) 6 ½ ἑκατομ. λ. Τ. ὀφειλόμενα πρὸς δημοσίους ὑπαλλήλους (μισθοί), σιδηροδρομικὰς ἐταιρίας, ἐπιχειρήσεις παντὸς εἶδους, χρέη ἐπαρχιακά, ἐν γένει καθυστεροῦντα· δ) 5 ½ ἑκατομ. λ. Τ. χαρτονόμισμα ἐκδοθὲν ἤδη.—Εἰς τὸ τελευταῖον ποσὸν πρόκειται νὰ προστεθῶσι ἕτερα 4 ½ ἑκατομ. λ. Τ. κατὰ τὴν ἀρχικὴν περὶ ἐκδόσεως χαρτονομίσματος ἀπόφασιν τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως.

Τοιαύτη εἶναι ἡ ἐσωτερικὴ καὶ ἐξωτερικὴ κατάστασις τοῦ δημοσίου χρέους τῆς Τουρκίας. Ὑπολείπεται νὰ ἴδωμεν κατὰ πόσον ὁ ἀρξάμενος πόλεμος θὰ τροποποιήσῃ τοὺς ὅρους αὐτῆς.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ.

Ἐκ τῶν ποικίλων τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς προϊόντων ὁ σκοπὸς τῆς προκειμένης μελέτης περιορίζεται εἰς μόνην τὴν σφαῖραν τῶν δημητριακῶν καρπῶν. Αἱ βάσεις αὐτῆς ὀφείλονται εἰς ἐπίσημα ἔγγραφα, τὰ ὅποια κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐδημοσίευσεν τὸ Καταστατικὸν Γρῆμα τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως, στηριζόμενον εἰς τὰς ἐν ἔτει 1873 γενομένας κατὰ πᾶσαν χώραν αὐθεντικὰς ἐξακριβώσεις.

Ἡ ἐν Εὐρώπῃ ἐνιαυσία ὀλικὴ εἰς δημητριακοὺς καρποὺς παραγωγή συμποσοῦται εἰς 1,816,728,000 ἑκατόλιτρα (1), ἐκ τῶν ὁποίων τὸ τρίτον σχεδὸν ἀνήκει εἰς τὴν Ρωσσίαν (592,193,000 ἑκατόλιτρα)· κατόπιν αὐτῆς ἔρχεται ἡ Γερμανία (262,060,000), ἡ Γαλλία (250,631,000), ἡ Αὐстро-Οὐγγαρία (200,970,000), ἡ Ἀγγλία (137,727,000), ἡ Ἰσπανία (79,695,000), ἡ Ἰταλία (74,346,000), ἡ Ρουμανία (64,998,000), ἡ Τουρκία (39,600,000), τὸ Βέλγιον (25,857,000), ἡ Σουηδία (23,521,000), ἡ Δανιμαρκία (21,050,000), ἡ Ὀλλανδία (11,972,000), ἡ Πορτογαλλία (11,234,000), ἡ Ἑλβετία (6,492,000), ἡ Νορβηγία (5,396,000), ἡ Σερβία (5,040,000), ἡ Ἑλλάς (4,474,000).

Αἱ πρὸς ἕκαστον κάτοικον τῶν ἀνωτέρω χωρῶν ἀναλογίαι τῆς ἐκτεθείσης παραγωγῆς μαρτυροῦσι 14,4 ἑκατόλιτρα ἐν Ρουμανίᾳ—11,8 ἐν Δανιμαρκίᾳ—8,1 ἐν Ρωσσίᾳ—8,0 ἐν Πρωσσίᾳ—6,9 ἐν Γαλλίᾳ—6,8 ἐν Οὐγγαρίᾳ—6,5 ἐν Βαυαρίᾳ—5,5 ἐν Σουηδίᾳ—5,1 ἐν τοῖς Γερμανικοῖς Δουκάτοις (Βάδη, Ἑσση-Δαρμστάτ Σαξ-Βεῖμάρ, καὶ Σαξ-Ἀλτεμβούργ)—4,9 ἐν Βελγίῳ—4,9 ἐν Ἰσπα-

νία—4,7 ἐν Αὐστρία—4,7 ἐν Βυρτεμβέργῃ—4,6 ἐν Ἴρλανδία—4,6 ἐν Τουρκίᾳ—4,4 ἐν Φινλανδία—4,2 ἐν Ἀγγλίᾳ—3,8 ἐν Σαξωνίᾳ—3,8 ἐν Σερβίᾳ—3,2 ἐν Ὀλλανδία—3,1 ἐν Νορβηγίᾳ—3,1 ἐν Ἑλλάδι—2,8 ἐν Ἰταλίᾳ—2,8 ἐν Πορτογαλίᾳ—2,1 ἐν Ἑλβετίᾳ.

Τοιοῦτοτρόπως μεταξὺ 25 τοπικῶν περιφερειῶν ἐπὶ 16 ἢ κατ' ἄτομον ἐνιαυσία εἰς δημητριακοὺς καρποὺς παραγωγή εἶναι μικροτέρα τῶν 5 ἑκατολίτρων, τῆς ποσότητος δηλαδή ἧτις κατὰ μέσον ὄρον θεωρεῖται ὑπὸ τῶν μετριωτέρων ὑπολογισμῶν ἀναπόφευκτος διὰ τὴν συντήρησιν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Ἐπομένως ἡ ἔξωθεν εἰσαγωγή καλεῖται νὰ καλύψῃ τὸ ἔλλειμα εἰς τὸ πλεῖστον τῆς Εὐρώπης.

Τὸ κυριεῖον εἶδος τῆς ὑπὸ ἐξέτασιν γεωργικῆς ἐν Εὐρώπῃ παραγωγῆς εἶναι ἡ βρώμη, ὑπολογιζομένη εἰς 293 ἑκατόλιτρα τοῖς 1000, κατόπιν αὐτῆς ἔρχεται ὁ σῖτος 235, ἡ σίκαλη 229, ἡ κριθὴ 130, ὁ ἀραβόσιτος 68· τὰ λοιπὰ ἤδη ὑπολογίζονται ὁμοῦ εἰς 45.

Λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν διαφορῶν καθ' ἑκάστην χώραν γεωργικῶν προϊόντων, σχετικῶς μᾶλλον σιτοφόροι εἶναι ἡ Ἰσπανία (520 ἑκατόλιτρα τοῖς 1000), ἡ Ἰταλία (509), ἡ Γαλλία (446), ἡ Ἑλλάς (403), ἡ Τουρκία (364), ἡ Μεγάλη Βρετανία (328), τὸ Βέλγιον (327), ἡ Βυρτεμβέργη (298), ἡ Σερβία (286), τὰ Γερμανικὰ Δουκάτα (262), ἡ Πορτογαλλία (256), ἡ Βαυαρία (241), ἡ Σαξωνία (193), ἡ Ρουμανία (183), ἡ Ὀλλανδία (156), ἡ Ρωσσία (134), ἡ Αὐστρία (134), ἡ Πρωσσία (131), ἡ Ἑλβετία (122), ἡ Ἴρλανδία (56), ἡ Δανιμαρκία (46), ἡ Σουηδία (37), ἡ Νορβηγία (18), ἡ Οὐγγαρία (18), ἡ Φινλανδία (4).—Ἡ δὲ βρώμη καὶ ὁ ἀραβόσιτος διαιροῦσι τὴν Εὐρώπην εἰς μεσημβρινὴν καὶ βορειοτέραν· διότι ἐνῶ ἀφ' ἑνὸς ἐν Πορτογαλίᾳ, Ἑλλάδι, Τουρκίᾳ, Σερβίᾳ καὶ Ρουμανίᾳ ὑπολογίζεται ἡ παραγωγή τῆς βρώμης εἰς 28 ἐπὶ τοῖς 1000 τῶν ὄλων δημητριακῶν καρπῶν, ἐν Ἰσπανίᾳ δὲ καὶ Ἰταλίᾳ οὔτε καὶ ἀναφέρεται, ἀφ' ἑτέρου ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ

(1) Τὸ ἑκατόλιτρον ἰσοδυναμεῖ πρὸς 75 ὀκάδας.

ἀναβιβάζεται ἀπὸ 134—822 τοῖς 1000. Ἐξ ἀντιστρόφου ὁ ἀραβόσιτος οὐδαμῶς σημειούμενος ἐν τῇ ἀπογραφῇ τῆς πέραν τῶν Ἀλπεων Εὐρώπης (ἐκτὸς μόνως τῆς Γαλλίας 38 τοῖς 1000), ὑπολογίζεται εἰς 109 τοῖς 1000 ἐν Ἰσπανίᾳ, 242 ἐν Ἰταλίᾳ, 255 ἐν Ἑλλάδι, 327 ἐν Τουρκίᾳ, 357 ἐν Σερβίᾳ, 374 ἐν Πορτογαλίᾳ, 590 ἐν Ρουμανίᾳ. —Σχετικὴν διαφορὰν παρατηροῦμεν ὑπὸ τινα ἔποψιν καὶ κατὰ τὴν παραγωγὴν τῆς σικάλεως, διότι ἐνῶ κατὰ τὴν Τουρκίαν ὑπολογίζεται αὕτη εἰς 90 τοῖς 10000, τὴν Ἰταλίαν εἰς 42, τὴν Σερβίαν εἰς 36, τὴν Ρουμανίαν εἰς 32, τὴν Ἑλλάδα εἰς 9, ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ προβιβάζεται ἀπὸ 105 μέχρι 499, ἐξαιρουμένης τῆς Ἀγγλίας (9), Ἴρλανδίας (2), Οὐγγαρίας (54), καὶ Σαξωνίας (68).

Μείζονα ἀρμονίαν εἰς τὴν κατὰ χώρας διανομὴν αὐτῆς παριστᾷ ἡ κριθοπαραγωγὴ. Ἐκτὸς τῆς Ὀλλανδίας, Γαλλίας, Ἑλβετίας, Ρωσσίας καὶ Πορτογαλλίας, ἐν αἷς ἡ κριθὴ κατὰ μέσον ὄρον ὑπολογίζεται εἰς 75 ἐπὶ τῆς 1000, ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ ἀκολουθεῖ τὴν ἐξῆς ἀνάπτυξιν: 109 Ρουμανία, 110 Ἰταλία, 120 Ἴρλανδία, 141 Ὀλλανδία, 155 Πρωσσία, 172 Αὐστρία, 175 Ἑλλάς, 189 Σουηδία, 195 Βαυαρία, 210 Σαξωνία, 214 Σερβία, 220 Βερτεμβέργη, 227 Τουρκία, 243 Νορβηγία, 243 Οὐγγαρία, 254 Γερμανικὰ Δουκάτα, 259 Ἰσπανία, 271 Φινλανδία, 287 Ἀγγλία, 289 Δανιμαρκία.

Ἐπομένως εἶναι ἡ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἡπείρῳ διανομὴ τῆς θρεπτικῆς δυνάμεως, τὴν ὁποίαν ἡ καλλιέργεια τῆς γῆς μεταβιβάζει εἰς τοὺς κατοίκους ταύτης. Ἀποτελεῖται ἐντεῦθεν σημαντικωτάτη σχέσις διεθνούς ἐξαρτήσεως. Ἐάν αἱ περιστάσεις τὴν τροποποιούσιν ἐκάστοτε, μὴ λησμονήσωμεν ὅτι ἀποτελεῖ αὕτη δραστικώτατον ὄρον κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης, ἣτις βαθμηδὸν φέρει ἐπὶ τῆς γενικῆς τῶν θρεπτικῶν ὄλων ἀγορᾶς τοὺς ὀπαδοὺς τῆς Δήμητρος ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς ὁσημέραι προαγομένης συγκοινωνίας.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΝ ΕΜΠΟΡΙΟΝ.

Ἐάν ἡ ἔρευνα περὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου δεδομένης χώρας ἀνήκῃ εἰς τὰς μᾶλλον ἐνδιαφερούσας τὴν οἰκονομικὴν αὐτῆς κατάστασιν σκέψεις, ἡ μελέτη τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου ὄλων τῶν ἐπικρατειῶν ἀνάγεται εἰς τὴν καθολικωτέραν τῆς ἐργατικῆς ἀνθρωπότητος ἔννοιαν. Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ K. Neumann-Spallart, τῶν ὁποίων ἡ κατὰ προσέγγισιν ἀξία δὲν πρέπει νὰ λησμονηθῇ, τὸ ἐνιαύσιον ὄλων τῶν γνωστῶν ἐπικρατειῶν ἐξωτερικὸν ἐμπόριον ἀναβιβάζεται εἰς 68,498,065,000 φράγκων, ἐκ τῶν ὁποίων 36,257,025,000 ἀνήκουσιν εἰς τὴν εἰσαγωγὴν καὶ 32,241,040,000 εἰς τὴν ἐξαγωγὴν. Ἴδού πῶς μεταξὺ τῶν πέντε ἡπείρων διαμοιράζονται τὰ καταπληκτικὰ ταῦτα ποσά. Πρώτη ἡ Εὐρώπη 49,402,010,000 φρ. (27,177,035,000 εἰσ. καὶ 22,224,075,000 ἐξ.) ἄνω τῶν $\frac{2}{3}$ ἐπὶ τοῦ ὄλου· ἀκολουθεῖ ἡ Ἀμερικὴ 10,183,055,000 φρ. (4,878,000,000 εἰσ. καὶ 5,305,055,000 ἐξ.), κατόπιν ἡ Ἀσία 5,286,060,000 (2,376,025,000 εἰσ. καὶ 2,910,035,000 ἐξ.), ἡ Αὐστραλία 2,095,000,000 (1,107,025,000 εἰσ. καὶ 987,075,000 ἐξ.), τελευταία δὲ ἡ Ἀφρική, 1,531,040,000 (718,040,000 εἰσ. καὶ 813,000,000 ἐξ.).

Τὸ σημαντικώτερον ἐξωτερικὸν ἐμπόριον ἐν ταῖς χώραις τῆς Ἀφρικῆς ἀνήκει εἰς τὴν Αἴγυπτον α (476 ἑκατομ. φρ. παραλειπομένων τῶν χιλιάδων), μετὰ τὴν ὁποίαν ἔρχονται ἡ Ἀλγερία β (358 ἑκατομ.), τὸ Ἀκρωτήριο τῆς Καλῆς Ἑλπίδος γ (244) ἡ νῆσος τοῦ Ἁγίου Μαυρικίου δ (127), τὸ Μαρόκον ε (67) κλπ. Ἐν δὲ

ταῖς χώραις τῆς Αὐστραλίας προηγείται ἡ Βικτώρια *b* (809 ἑκατομ.) κατόπιν ἡ Νέα μεσημβρινή Οὐαλλία *b* (494), ἡ Νέα Ζηλανδία *b* (334), ἡ μεσημβρινή Αὐστραλία *b* (209) κλπ.—Ἐν δὲ ταῖς χώραις τῆς Ἀσίας πρώτη ἡ Ἀγγλικὴ Ἰνδία *a* (2,368 ἑκατομ. φρ.), ἔπονται δὲ ἡ Κίνα *a* (1,162 ἑκατομ.), ἡ Σόνδη *b* (475), ἡ Ἰαβα *c* (248), ἡ Ἰαπωνία *a* (218), ἡ Κεϋλάνη *b* (214), ἡ Σουμάτρα *d* (151), ἡ Κογκιχινία *c* (126) κλπ. — Ἐν δὲ ταῖς χώραις τῆς Ἀμερικῆς τὰ πρωτεῖα εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας *a* (5,002 ἑκατομ. φρ.), ἔπονται δὲ ἡ Ἀγγλικὴ Ἀμερικὴ *b* (1,045 ἑκατομ.), ἡ Βρασιλία *d* (962), ἡ Ἀργεντίνη *a* (570), τὸ Χιλί *a* (397), ἡ Κούβα (325), τὸ Περού *c* (275), τὸ Μεξικόν *b* (269), αἱ Ἀγγλικαὶ Ἀντίλλαι *b* (258), ἡ Οὐρουγουάη *d* (186), αἱ Γαλλικαὶ Ἀντίλλαι *c* (140), ἡ Βενεζουέλλα *b* (137) κλπ. — Ἐν δὲ ταῖς χώραις τῆς Εὐρώπης προηγείται ἡ Ἀγγλία *a* (16,388 ἑκατομ. φρ: 9,348 εἰσ. καὶ 7,040 ἐξ.)· ἔπονται ἡ Γερμανία *b* (7,499 ἑκατομ: 4,594 εἰσ. 2,907 ἐξ.), ἡ Γαλλία *a* (7,408 ἑκατομ: 3,537 εἰσ. 3874 ἐξ.), ἡ Ρωσσία *b* (3,709 ἑκατομ: 1,949 εἰσ. 1759 ἐξ.), ἡ Αὐστρο-Οὐγγαρία *a* (2,750 ἑκατομ: 1,373 εἰσ. 1,377 ἐξ.), ἡ Ὀλλανδία *a* (2,602 ἑκατομ: 1,463 εἰσ. 1,139, ἐξ.), τὸ Βέλγιον *b* (2,407 ἑκατομ: 1292 εἰσ. 1,114 ἐξ.), ἡ Ἰταλία *a* (2,272 ἑκατομ: 1215 εἰσ. 1,057 ἐξ.), ἡ Ἰσπανία *b* (785 ἑκατομ: 382 εἰσ. 403 ἐξ.), ἡ Τουρκία *c* (715 ἑκατομ: 465 εἰσ. 250 ἐξ.), ἡ Σουηδία *d* (683 ἑκατομ: 371 εἰσ. 311 ἐξ.), ἡ Δανιμαρκία *b* (573 ἑκατομ: 323 εἰσ. 249 ἐξ.), ἡ Νορβηγία *b* (425 ἑκατομ: 257 εἰσ. 168 ἐξ.), ἡ Μελίτη *b* (406 ἑκατομ: 214 εἰσ. 191 ἐξ.), ἡ Πορτογαλία *d* (292 ἑκατομ: 153 εἰσ. 133 ἐξ.), ἡ Ρουμανία *a* (223 ἑκατομ: 81 εἰσ. 142 ἐξ.), ἡ Ἑλλάς *b* (195 ἑκατομ: 120 εἰσ. 75 ἐξ.), ἡ Σερβία *c* (63 ἑκατομ: 32 εἰσ. 30 ἐξ.).

a Κατὰ τὸ ἔτος 1875.—*b* 1874.—*c* μέσος ὄρος.—*d* 1873.—*e* 1872.